

S'Esclop

Quadern cultural

II època, any V

3,25 €

30

VICENÇ CALONGE
JOSEP ANTONI CALVO
ANTONI CLAPÉS
FART D'ART
MARIA TERESA FERRER
ASSUMPCIÓ FORCADA
GUILLEM FRONTERA
JOAN FULLANA
JOAN ANTONI FUSTER
ALBERT HERRANZ
MARIA ROSA LLABRÉS
MIQUEL ÀNGEL LLADÓ
LLUÍS MAICAS
JAUME MESQUIDA
APEL·LES MESTRES
JAUME OLIVER

TONI ROCA
SAFO
GABRIEL S. T. SAMPOL
MARIA VICTÒRIA SECALL
CRISTÒFOL SERRA
ÀNGEL TERRON
MATIES TUGORES
ANTONI VALLESPÍR
MATTHIAS VINCENOT
ESTER XARGAY
IL·LUSTRACIONS:
ÀNGEL BALDOVINO
CATALINA BESTARD
JOSÉ CABALLERO
JOSEP ANTONI CALVO
FRANCESC FLORIT NIN

LLUÍS FLORENÇ
ANDREU MARCH
APEL·LES MESTRES
ELISENDA PIPIÓ GELABERT
CRISTINA PRIETO
ANTONI RAMIS
ROBERT
YOLANDA RODRÍGUEZ
DOLORS ROSSELLÓ
DOLORS SAMPOL
TÒFOL SASTRE
GASPAR SERVERA
MIQUEL J. SERVERA
JOSEP MANUEL VALVERDE
MAGDALENA VIDAL
PERE QUETGLAS 'XAM'

Miquel J. Servera

Miquel J. Servera ha mostrat recentment la seva obra a S'Agrícola (Manacor) i al Casino de Mallorca (Calvià)

Índex

Editor: S'Esclop
associació cultural

Director:
Joan Fullana

Consell de Redacció:

Rainelda Palerm
Josep Pizà i Vidal
Gaspar Servera
Josep Manuel Servera
Magdalena Vidal

Administració:

S'Esclop

Apartat de Correus 5222
07011 Palma (Mallorca)

Telefons:

971 - 439209

971 - 693933

Fax:

971 - 734012

<sescllop@hotmail.com>

Publicitat:

639 - 954223

Coberta:

Francesc Florit Nin
(Tremolor de pétals, fragment)

Disseny:

Joan Fullana &
Gaspar Servera

Tractament d'imatges:

Miquel Ensenyat
Iñaki Macià
Miquel J. Servera

Impressió:

Loracar SL

Dipòsit legal:

PM-2551-2003

ISSN 1697 - 7300

Novembre-desembre 2006

VICENÇ	CALONGE I GUSTÀ	16-17
JOSEP ANTONI	CALVO I FEMENIES	18-19 i 33
ANTONI	CLAPÉS	10 i 11
	FART D'ART	22
MARIA TERESA	FERRER ESCANDELL	14
ASSUMPCIÓ	FORCADA	34
GUILLEM	FRONTERA	21
JOAN	FULLANA	4
ANTONI JOAN	FUSTER I FERRAGUT	7
ALBERT	HERRANZ HAMMER	37
MARIA ROSA	LLABRÉS RIPOLL	17
MIQUEL ÀNGEL	LLADÓ RIBAS	25
LLUÍS	MAICAS	20
JAUME	MESQUIDA SANSÓ	36
APEL·LES	MESTRES	4
JAUME	OLIVER FERRÀ	15
TONI	ROCA	13
	SAFO	17
GABRIEL	DE LA S. T. SAMPOL	35
MARIA VICTÒRIA	SECALL	23-25
CRISTÒFOL	SERRA	29-31
ÀNGEL	TERRON	26
MATIES	TUGORES I GARAU	29-32
ANTONI	VALLESPÍR	9
MATTHIAS	VINCENOT	32
ESTER	XARGAY	6

IL·LUSTRACIONS:

ÀNGEL	BALDOVINO	40
CATALINA	BESTARD I MATEU	19
JOSÉ	CABALLERO	8
JOSEP ANTONI	CALVO I FEMENIES	33
FRANCESC	FLORIT NIN	1
LLUÍS	FLORENÇ	11
	JOAN	6, 19, 24, 30 i 38
ANDREU	MARCH	4
APEL·LES	MESTRES	4
ELISENDA	PIPIÓ GELABERT	24
CRISTINA	PRIETO	26
ANTONI	RAMIS	31
	ROBERT	14
YOLANDA	RODRÍGUEZ	17
DOLORS	ROSSELLÓ	18
DOLORES	SAMPOL	39
TÒFOL	SASTRE	20
GASPAR	SERVERA	34
MIQUEL J.	SERVERA	2
JOSEP MANUEL	VALVERDE	7
MAGDALENA	VIDAL	29
PERE	QUETGLAS 'XAM'	5

S'Esclop, Quadern cultural no retribueix cap de les col·laboracions; la redacció no tornarà els originals no sol·licitats ni sostindrà correspondència sobre els mateixos; la revista no comparteix necessàriament les opinions signades dels seus col·laboradors.

S'Esclop, Associació cultural no gaudeix del suport econòmic de cap institució privada ni rep ajudes de cap organisme autonòmic o municipal.

Bones festes i bon Any Nou!

Fotografia d' Andreu March

Un any més s'acaba i en comença un altre... i, així, és com passa el temps... Aprofitam aquestes línies per desitjar-vos bones festes i que l'any que aviat s'iniciarà sigui millor que el que hem passat. I també, una vegada més, en nom dels que feim *S'Esclop*, *Quadern cultural*, volem donar-vos les gràcies sinceres a tots els que, al llarg dels anys i d'una manera o l'altra, heu continuat recolzant-nos, - perquè sense vosaltres, aquesta aventura no hauria estat possible - i, així mateix, no volem deixar passar l'ocasió per desitjar-vos que, en el curs de la vida sempre us acompanyi el goig.

Joan Fullana

El tic-tac del rellotge

El tic-tac del rellotge em fa l'efecte
del tic-tac d'un molí,
d'un molí infatigable que mol sempre,
sense treva ni fi;

d'un molí fariner que en lloc de xeixa
va triturant segons,
minuts i hores i dies i anys i sigles
i miriades i mons.

el tic-tac del rellotge em sembla l'eco,
fatalment mesurat,
d'un vell molí que en comptes de farina
va fent l'Eternitat.

Apel·les Mestres (1854-1936)

A la Font del Racó, de Barcelona,
l'any 1938 se li va dedicar un monu-
ment en marbre amb la següent dedi-
catòria: "A Apel·les Mestres, l'amic
dels infants, de les flors i dels ocells"

Il·lustració de Liliانا d'Apel·les Mestres

Xam, xilografia

V

No hi ha cap metge, amor, que pugui vèncer
 la febres que m'inculques com per joc.
 Ets cendra que a l'entranya portes foc,
 corda fluixa que et vas posant tan tensa,

que no trobo cap dard ni cap defensa,
 ni cap castell roquer ni cap vil lloc
 que puguin contra tu ni molt ni poc.
 Homes forts ja oferiren recompensa

al valent que et retés o que d'un salt
 et fes escàpol de la teva via
 i pogués portar el front tan ferm, tan alt,

que tu t'avergonyissis nit i dia.
 Però, amor, quan no et tinc estic malalt
 i quan et tinc em fonc de malaltia.

VII

¿Per què ha de ser pecat, amor, estimar
 l'AMOR?, si aquell que estima porta encesa
 una torxa a cada ull. Pit que s'avesa
 a estimar ja no és carn, és mos de pa

que es lliura tot puríssim al besar
 sense cap límit, sense cap sorpresa
 que el faci avergonyir. Dolça mollesa
 que en començar sols vares dar la mà

i ara ho trobes tan lleu, tan poca cosa,
 que ja et vols esfullar com una rosa
 i sense encloure't dins un braç ben fort

alenyar lliure et sembla sols mentida.
 Amor, dins les balances de la vida
 tu ets l'únic contrapès que té la Mort.

Llorenç Moyà Gilabert de la Portella

(De *Presidi major*, III. Edit. Moll, Palma 1977)

Emmoscada

I quin animal s'esclafarà
sobre la lent cristal·lina,
amb les ales creuades
a l'esquena?
Tots els cossos lleugers
són més potents
que el vent.
Per mà d'alguna força irradien
llum blava
en acostar-se a un camp
electromagnètic,
i tot seguit
es fonen!
Tornaran a ésser, però,
i com un polsim
ompliran l'era
d'escates translúcides,
amb flaires de blat,
tot construint
un pla seqüència.

La mosca del vinagre

Trena de famílies,
gèneres i espècies,
i de partícules accelerades
que em reverberen
al clatell tornassolat,
fins que, tocada
per la mosca de la carn,
a tort i a dret
esclafut
el meu tòrax d'or,
amb bandes rojes,
contra els solcs fèrtils
de la Terra Ferma,
per redimir els meus gens
de pomer.

Ester Xargay

Dos poemes de la "plaquette" *Éssera Ponent*

Joan

Fotografia de Josep Manuel Valverde

La nau

Al llindar de les hores,
llostrejar dels darrers somnis.
Es beslluma la nau, vell xabec,
en fuga de la pàtria de la fam.

Les veles cercant
el vent favorable de la infantesa.
Embolcall de distàncies.

La foscor, condormida.

Els cors mormolen nous ritmes.

Els ulls s'obren.
Les oïdes fa temps endevinen,
més enllà de la memòria,
el retruc descompassat dels llenys.
Les ànimes són sentines
on es coven salabrors que mai fugen de la gola.

La nau s'esdevè
com un cos dejú d'estimera.

La Bellesa i Albert Einstein

L'iris rovellat de l'horabaixa.
El llom de la duna dormint sobre l'arena.
L'horitzó desconegut del Canal de Beagle.
La corda fremida per l'arc de Saint Colombe.
La trepidació blava de les glaceres mil·lenàries.
L'engonal fresc d'aquesta deessa de setze anys.
La pinzellada perduda d'una ciutat oblidada.
i
 $E=Mc^2$

Postal

T'envio,
en una guspira de boira,
un bes,
car al meu cor
res més s'hi cova,
perdut entre paranys
de desfíci i malastrugança.

Caballero & García Lorca

El pintor, escenògraf i il·lustrador José Caballero va néixer a Huelva l'any 1915, cursà estudis primaris en el col·legi dels Pares Agustins (1921) i, l'any 1924, començà els estudis de dibuix amb José Fernández Alvarado. L'any 1931, s'instal·là a Madrid, perquè volia fer els estudis d'enginyer industrial, que posteriorment abandonaria per dedicar-se a la formació pictòrica a l'Escola de Belles Arts de San Fernando i en el taller de Daniel Vázquez Díaz. José Caballero va conèixer Federico García Lorca; el qual l'incorporà al Teatro Universitario «La Barraca». Es l'època en què Caballero tracta amb freqüència l'escultor Alberto i el pintor Torres García, i és quan començà la seva amistat amb Neruda, Alberti, Miguel Hernández i Buñuel. El 1935, col·labora amb els seus dibuixos en la conferència surrealista *Telefonía celeste* d'Adriano del Valle a l'Ateneo de Sevilla; també il·lustra la primera edició de *Llanto por Ignacio Sánchez Mejías* de García Lorca i realitzà els decorats de *Bodas de sangre* per a l'estrena a Barcelona. Entre 1940 i 1948, s'allunya de la pintura i es dedica a l'escenografia teatral i cinematogràfica. Viatja a Itàlia i, el 1950, mostrà la seva obra, a la primera exposició individual, a la Galería Clan de Madrid. A partir de 1951, li arriben

els primers guardons: el premi del Cercle d'Escriptors Cinematogràfics i el de Pintura Jove de la I Bial Hispanoamericana, celebrada a Madrid. El 1952, exposa en la XXVI Biennial de Venècia i també en la International Exhibition del Carnegie Institute de Pittsburgh, Pennsylvania (EUA). El 1953, exposa al Museu d'Art Modern de Madrid i participa en la International Exhibition of Arts de Londres; en la II Bial Hispanoamericana del Museu de Art Modern de L'Havana, rep el premi de Pintura. El 1955, se li concedeix el Gran Premi de Pintura en la III Bial de Art Hispanoamericana, celebrada a Barcelona. El 1960, es premia en el Concurs Internacional de la Decoració del Gran Teatre de l'Opera de Ginebra i inaugura una exposició a Lausanne. El 1963, exposa, per primera vegada, als Estats Units. El 1970, ho fa a la Galería Juana Mordó de Madrid, en la que, al llarg dels anys, hi mostrarà la seva obra. El 1971, juntament amb Pablo Neruda, prepara a París, amb catorze lito-

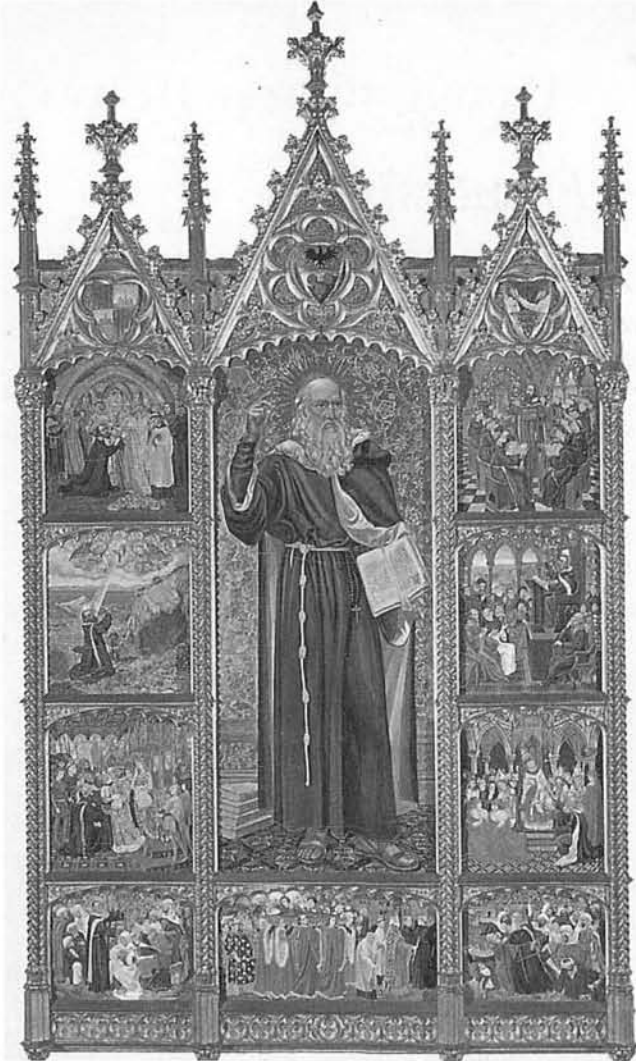
Federico [García Lorca] y Pablo [Neruda] en Recoletos. Madrid 1935. Dibuix de **José Caballero**

grafies, l'edició del poema *Oceana*. El 1972, fa la primera exposició antològica a Huelva, i, el 1973, s'inaugura una retrospectiva de sa pintura a la Fundació Gulbenkian de Lisboa. En el 1984, se li concedeix el Premi Nacional d'Arts Plàstiques. El 1989, viatja a Bulgària on és investit "Doctor Honoris Causa" per l'Institut Superior de Belles Arts de Sofia, on es fa una exposició antològica de la seva obra al Museu Internacional. En aquell mateix any, el Rei d'Espanya li atorga la Medalla d'Or a les Belles Arts. El 1990, rep el Premi d'Arts Plàstiques de la Cultura Andalus, mostra obra a la Capella de l'Oïdor de la Fundació Col·legi del Rei d'Alcalá de Henares i inaugura la que seria la seva darrera exposició en vida a la Galería Juan Gris de Madrid, ciutat on morí el 26 de maig de 1991. Se'l inhumà a Alcalá, on tengué el seu darrer taller i on hi haurà la seu de la futura Fundació-Museu amb el seu nom. Part de l'obra de José Caballero es troba als museus d'Europa i d'Amèrica.

La Real, un símbol

Benvolguts amics, bon vespre a tots! Benvinguts com a amics de la Real que veniu a donar suport al nostre monestir i al seu entorn.

La Real (digué, no fa gaire, Damià Pons i Pons) remet a un conjunt de fets, d'idees-força, d'identitats perdurables i de conviccions arrelades que tenen una gran profunditat vivencial i històrica. La Real ens remet als moments fundacionals de la catala-

L'hoste més universal que ha tengut el nostre monestir, fou, sens dubte, Ramon Llull

nitat dels mallorquins, al naixement de la cultura escrita en la nostra llengua amb la figura de Ramon Llull, a la pervivència, al llarg del temps, d'una religiositat fraternal i autoreflexiva... I també, en els darrers anys i ara mateix, la Real ha esdevingut un símbol d'aquells mallorquins i d'aquelles mallorquines que, per dignitat, defensen el patrimoni artístic i la memòria històrica enfront dels qui pretenen convertir el nostre país en poca cosa més que en un solar sotmès als interessos dels depredadors i dels amnèsics.

En dir el nom de la Real, invocam la cultura, la memòria col·lectiva, l'espiritualitat sense disfresses, les arrels, la dignitat.

L'hoste més universal que ha tengut el nostre monestir, fou, sens dubte, Ramon Llull. Aquests dies tenc el gust de rellegir la seva sàtira sobre la lluita pel poder a l'obra *El llibre de les bèsties*. És una crítica a la societat del segle XIII representada al·legòricament pel món dels animals. La corrupció, els abusos de poder i les injustícies no hi falten. Unes constants temàtiques que encara són ben presents en el temps que ens ha tocat viure.

Precisament, aquest concert d'avui dels nostres amics, els «Solistes de Mallorca», ens vol reafirmar en la línia de la constància, la pau i la concòrdia que ens anima.

Diuen que una persona poderosa va resoldre fer un present a una persona pobre. El propotent havia embolicat bellament un present que no era més que una panera de fems.

Davant tothom, el més pobre, rebé amb gratitud el present i, després d'haver-lo obert, demanà un instant per agrair-lo. Tirà el fems, netejà la panera i l'omplí de flors. Damunt hi posà un paperet on deia: "*Cadascú dona allò que té*".

No ens hem de posar trists davant les actituds d'algunes persones. No hem de perdre la serenitat. La ràbia i el rancor fan mal a la salut. No tirem llenya al foc de la crispació.

Guardar ressentiments és com prendre un verí i esperar que una altra persona es mori. Per això, la nostra resposta a actituds i paraules tan negatives no és més que escoltar la música dels amics «Solistes de Mallorca». Cadascú dona allò que té: la seva resposta a la crispació és l'art que en ajuda a conrar l'espiritualitat de les nostres vides.

A aquell qui ens ofereix el fems dels seus insults, perquè no té altre argument, nosaltres li retornam el seu obsequi convertit en les vostres belles melodies.

Moltes gràcies a tots i escoltem els bons amics que ens ofereixen les magnífiques melodies de l'art que conren.

Antoni Vallespir

Paraules del Prior Antoni Vallespir en ocasió del concert, per l'orquestra de cambra «Solistes de Mallorca», dirigida per Agustí Aguiló, que tengué lloc a l'església de Nostra Senyora de la Font de Déu i de Sant Bernat el 15 d'octubre de 2006. En el programa, s'inclouïen peces de Edvard Grieg, Miquel Janer, Cristòfol Barros, F. Mendelsohn i F. Schubert

(Trastevere)

Perdre's per aquest barri de cases humils, lluny dels grans palaus i les esglésies barroques. Lluny de cúpules, de guixos daurats, de discursos en *trompe-l'œil*.

Façanes color ocre vell, ferros malmesos, arena tenyida de pols antiga, murs esquerdats, escrostonats, pudors insuportables: lepra que avança silenciosa i tot ho penetra, com una metàfora del poder a qui dona l'esquena.

(Caravaggio a San Luigi dei Francesi)

Una llum afeblida, malalta, il·lumina l'estança on quatre homes i un adolescent seuen entorn una taula fent balanç de la recaptació d'impostos. Una finestra, roman tancada, amb els vidres polsosos. Llum morent.

La penombra amaga dues figures: Jesús i Pere, abillats amb túniques.

Entre els dos grups hi ha un buit. El buit de l'absent.

I un salt en el temps.

De sobte, una altra llum, intensa i melosa, il·lumina els cinc rostres. Prové d'un indret invisible, ubicat damunt dels nouvinguts.

Levi, el fill d'Alceu, se sent interpel·lat per aquesta llum i pel dit de Jesús que l'assenyala i li diu "segueix-me".

I ell, alçant-se, abandonarà l'ofici per seguir-lo. Per sempre.

El temps passat i el temps present esdevenen un mateix temps, reduït a un instant. L'instant de la il·luminació.

(via di Monserrato)

Camino, i un poema m'encalça: ve a cercar-me.

Com que no l'anoto, un altre poema li prendrà el seu lloc, més endavant -o mai.

(Sí, un poema en pot amagar un altre. I no sempre per millorar-lo.)

(Quirinale)

Les hores breus de la tarda, fugint.
L'atzur aturat.
L'Etern.

(Vil·la Borghese)

Fatigats de tanta bellesa, oh pins de Roma,
no us adoneu d'aquest cel d'hivern
que s'obre per entre núvols de por,
ni de la serenor inacabable dels espais
que s'estenen més enllà de les muralles
fins al port d'Ostia, i més enllà
encara. Tanta riquesa atresorada,
com un efímer homenatge a la futilesa
humana, que només vosaltres
compreneu de debò. Els dies passen,
com aquesta nuvolada ho fa ara,
empesos pels vents de l'oblit
mentre la memòria traeix el pensament.
Una ullada de sol s'ajoca per uns instants
damunt d'un mur de color mangre
i la tarda s'incendia d'amor.

No, el món no seria món
sense tu, Roma, i els teus pins.

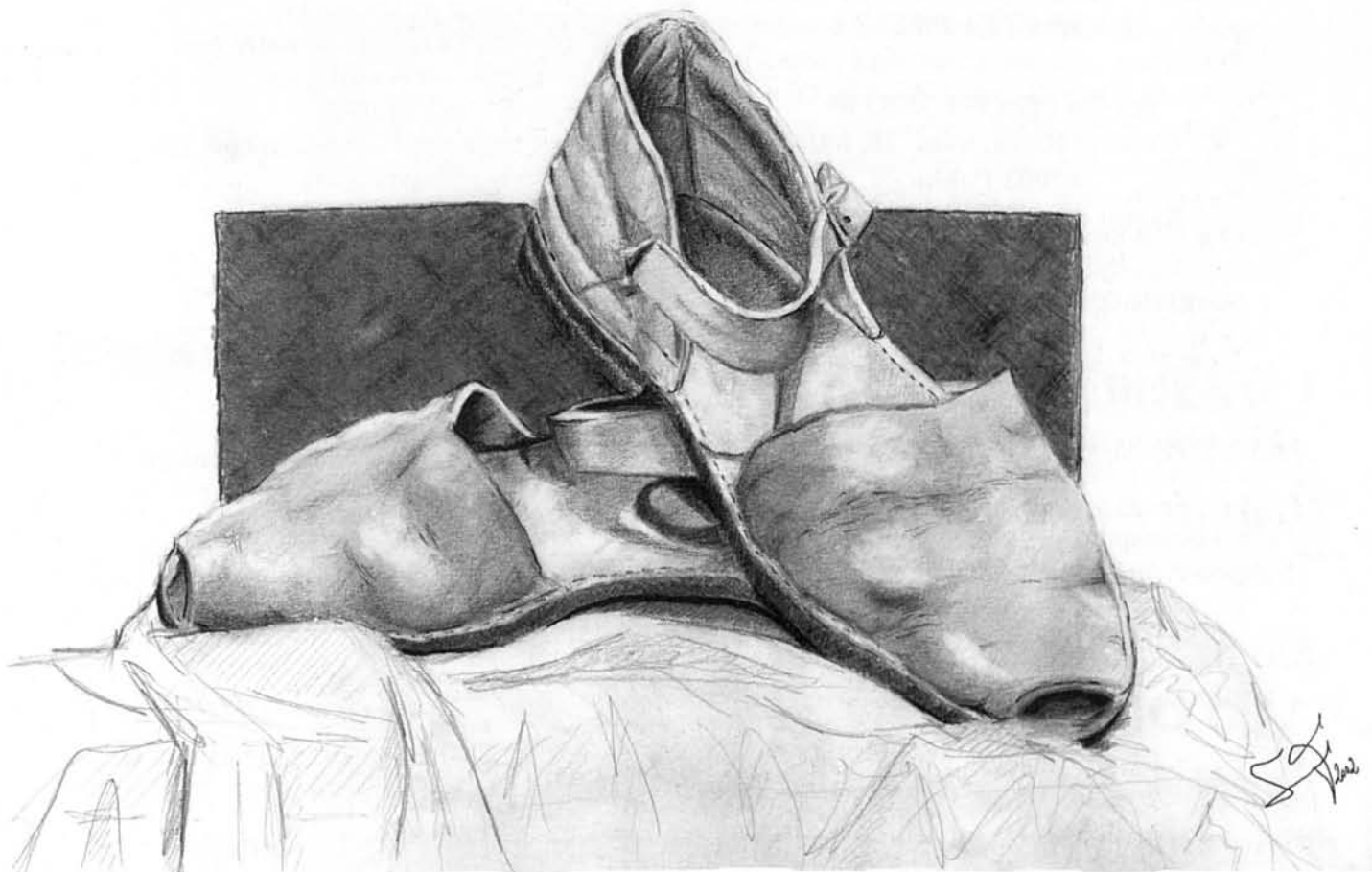
(Inèdits)

Antoni Clapés

(Sant'Agnese in Agone)

Què en resta, de l'antic bordell
on la jove Agnès va ser martiritzada?
Ni un ble de cabell, ni un lament.
Ni un no-res.

Avui, una guitarra esdevé el pou
on s'ofega tota música.

Lluís Florenç

Joan & Pedro

ES TALLER

*CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
POSTA A PUNT DE MOTOR
EQUILIBRATS I PNEMÀUTICS
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA*

Telèfon i fax 971 75 53 65
C/ General Riera, núm. 28, baixos
07003 Palma

Servei de carretera 24 hores
telèfon 971 47 15 38

www.comercialmallorca.com

I ara renta-cotxes

Al vostre servei sempre!

- Neteja personalitzada i completa
- Sistema ecològic i antiretxades

Ens trobareu a

AUTOARENTAT

Joan & Pedro

Carrer Bartomeu Pou, núm. 50 - 07003 Palma
telèfon 971 - 75 53 65

SAGITARI

llibreria

Llibreria especialitzada
en poesia

www.libreriasagitari.com

*Entri a la nostra web i conegui
els serveis que posam a l'abast
dels interessats en Poesia i
Literatura*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament

Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat

*Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca*

Pàrquing a 50 metres

New York, New York, Peggy Sue

A Carles Fabregat i José Tauste, directors de cinema, oscar de Hollywood

Només tenia el sentiment amagat a un obscur racó del cor quan entraren en acció una simfonia, estranya, dispar, d'imatges que pogueren transformar el paratge. Fou un novembre a les sis exactes de l'horabaixa, entre la remor de cotxes antics i conductors nerviosos, agents de l'ordre controladors sempre del tràfic i vaguistes de la General Motors pujant i baixant per la Cinquena Avinguda on el luxe i l'esplendor eren les notes més significatives. Per què, doncs, aquell sentiment es trobava sempre amagat només a un obscur, fosc lloc del cor quan el cor sempre i de manera exclusiva estava posseït per la tenebra, el dolor immens, la ferida oberta a l'esclat?. Qüestió tan inútil com vana. Interrogant que tal vegada convendria arxivar d'immediat i passar comptes una altra ocasió que ara eren temps de l'hivern i els periòdics de la tarda vomitaven sang de desastres, cadàvers d'apocalipsi i tempestes de silencis. Aleshores la ciutat -òbviament, New York New York- es convertí en la gran foguera de totes les vanitats, en el riu obert de modèliques sufragistes que pretenien, simplement, col·lapsar Central Park. Sufragistes a les acaballes del segle XX amb tota la post-revolució tecnològica, cibernètica, informàtica al carrer?. Tal vegada, però, tot fou un somni immens producte d'aquell novembre a les sis exacte de la tarda, amb la remor dels cotxes i el personal de la General Motors alterat, en estat depressiu i amb l'angoixa a flor de boca.

Així es succeïen les coses a la ciutat de New York. Clars oberts jardins de Queens, estat de felicitat perfecte a Brooklyn, partides de billar a Harlem, putrefacció, sexe i misèria al Bronx, vaguistes i sufragistes angleses a l'ànima d'acer de Manhattan, homes de la mar al Hudson. Clausurant el paisatge, New Jersey i, és clar, Peggy Sue.

Toni Roca

De *Les senyoretes de Wilko, sota la pluja, llegeixen "L'any en Estampes"*, publicat per Edicions Can Sifre, co-edició amb l'Ajuntament d'Eivissa, (1997)

In itinere

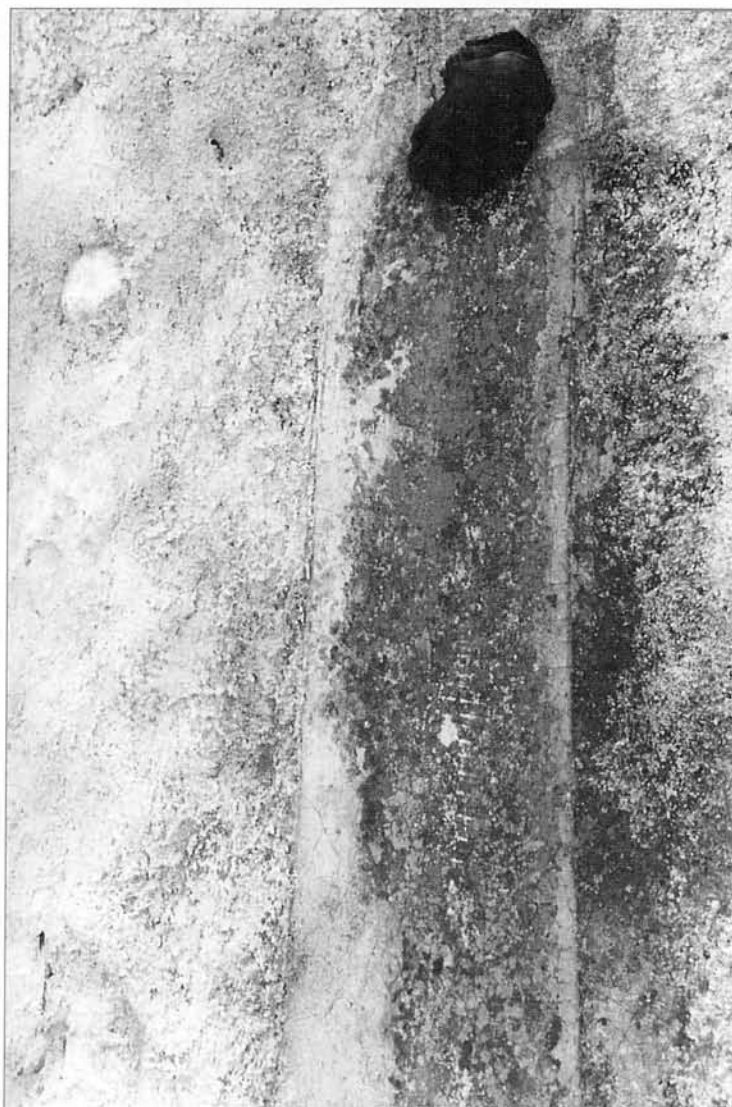
Sotmesa als versos clandestins
a les paraules desterrades
per entendre el meu camí
en el fossat per on llenega
l'esperança dels vagabunds,
el peu dels que creuen la via
cercant la seva identitat.

Temps de letargia

Hivern de consciències adormides
dins l'insomni de la raó,
de silencis vençuts al temps
i a la distància,
d'ombres que guaiten les nostres vides
mentre la melangia augura presagis.
Des dels racons més foscos de l'ànima
la soledat s'obri com una nafra
més enllà dels límits de l'existència.
No som sinó reductes del passat,
enyor del que potser demà ens espera.

(Inèdits)

Maria Teresa Ferrer Escandell

Fotografia de **Robert**

L'altra nit

Cercava el teu somriure en altre pit,
i la nit va ser murada,
sepulcre entre la pell no recordada,
senderi extraviat contra l'oblit.
El sòtil s'estremia condormit,
la llum era una joia retornada,
la nit era finestra de la nit.
Dins l'espill, una mirada
cercava el teu reflex damunt l'ampit
amb la lluna enderrocada.

Retir

Agonitza la nit. El cel vomita
la primera claror damunt les cases
dormides o somnàmbules. Carrers
borratxos zigzaguegen i traspuen
la suor de camises amarades
pel ball i les cerveses aigualides.
Agonitza la nit. Els cotxes dormen.
Els últims vencedors de la tristesa
passegen la derrota esquarterada.

Cales

Totes les cales que vaig veure foren
cales per trepitjar amb les teves passes,
en espera somrient de l'alegria.

Totes les cales que vaig veure foren
un preludi de cales espectrals
esperant de mirar-se en els teus ulls.

Jaume Oliver

♫ *Al cor de la Balena*, (inèdit)

JAUME OLIVER FERRÀ (Sóller, 1963) és llicenciat en Filologia Catalana per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Ha publicat els següents llibres de poesia: *Mar endins* dins *Díptic* (Esclat, Sóller, 1993), amb Salvador Martínez, *Sis poemes de l'instant* (premi «Llorenç Moyà», Ajuntament de Binissalem, 1993), *Naufregi amb pluja* (Esclat, Eivissa, 1995), *Val més riure* (premi «Vall d'Or», Monograma, Palma, 1995), *Postals crepusculars* (Ajuntament de Lloseta, Palma 1999), *Carta sense adreça* (premi «Vila de Lloseta», Di7, Binissalem, 2000), *Escolis a Blai Bonet* (premi «Rei en Jaume», Ajuntament de Calvià, 2000), *Més enllà de la porta de Tanhäusser* (Documenta Balear, Palma, 2002), *Els cicles de l'aigua* (El Tall, Palma, 2005) i *Litúrgia de la llum* (El Gall, Pollença, 2006). És coautor del disc *L'enyor del paradís* (Blau, Palma, 2002) i ha participat a l'exposició artística *Més enllà de la porta de Tanhäusser* (Sóller, Es Tall, 2002) i ha fet l'exposició pictòrica individual *Litúrgia de la llum* (Sóller, 2006), en un intent d'agermanar pintura i poesia. És col·laborador habitual del setmanari «Sóller».

La lluna de dits de rosa

*“Ara es distingeix entre les dones / de Lídia, com quan en pondre’s / el sol,
la lluna de dits de rosa / sobrepassa tots els astres: la seva claror / s’estén
damunt del mar salabros / igualment com pels camps plens de flors”*

Aquest vers de caire surrealista, que pertany al poema 96 del Llibre cinquè de l'obra titulada *Cants*, del qual és autora Safo, i que gaudeix d'una exquisida i total introducció, traducció i notes de la poetessa i estudiosa **Maria Rosa Llabrés Ripoll**, em dona l'excusa perfecta per poder sintetitzar-vos aquest meravellós llibre. Però, abans, vull dir-vos que na Maria Rosa neix a Palma, que és llicenciada en Filologia Clàssica i en Psicologia per la Universitat de Barcelona i catedràtica de Grec de Batxillerat i que té publicat un llibre de poemes, *La interrogació vermella* (2003), i una obra d'assaig, *Robert Graves i el món clàssic* (2006). Com a traductora de grec clàssic, l'any 1999, va publicar *Poetes lírics de la Grècia antiga*, i, a més, té en premsa dues altres traduccions de prosa. També col·labora, a vegades, en *Auriga*, revista de divulgació del món clàssic, i a *Lluc* i *S'Esclop*.

I ara passem ja al llibre de Safo, perquè una vegada llegits els poemes i preses algunes notes al respecte, me n'adon, *a posteriori*, que na Maria Rosa Llabrés, en la seva magnífica introducció, completa, confirma i augmenta els meus apunts de tal manera que sols hauria de dir-vos que llegíssi el llibre, ja que aquest és tan complet que em seria tremendament difícil afegir, per part meva, un punt de vista diferent; i, per això mateix, els comentaris que, a continuació, faré són a mena de síntesi.

Safo és una dona que, tant en la seva biografia com en la seva obra literària, és objecte de múltiples manipulacions. Així, tant apareix amb aires maternals i protectors com inquietants i variables, talment la personificació de la Lluna -la qual en la mitologia grega, s'ha representat com una dona formosa, amb grans ales i una diadema d'or- i, efectivament, Maria Rosa Llabrés, a l'apartat número cinc, *La memòria*, que

correspon al capítol de *La temàtica dels poemes*, ens confirma que, a vegades, Safo sembla representar un estat intemporal en una seqüència cíclica similar a la de la Lluna. De fet, el temps en els poemes, més que no pas lineal, és cíclic, mesurat per una sèrie de rituals, cants, unions i desunions, etapes de maduresa femenina, etcètera.

Aquesta Lluna de Safo té dits de rosa, té veu pròpia i bella que demana ser escoltada i no silenciada, que, en ocasions, es rebel·la o mostra el seu dolor o joia. Els seus dits de rosa ens remeten al fet de que, entre els

antics grecs, la flor més estimada era la rosa, amb la qual es teixien corones i s'enduien javen els comensals en els banquets. Perquè la rosa acompanya l'amor i la bellesa, dos dels motius principals de Safo i que na Maria Rosa tan bé ens ha dibuixat. L'amor per la família, de la núvia pel nuvi, la relació que hi ha entre els membres de la comunitat, i, en especial, el desig eròtic, que -com una força externa- actua a nivell emocional i físic, dominadora i desestabilitzadora, per causa d'Eros. Sí, es tracta d'aquell conegut mite d'Eros, que és en la poesia grega clàssica (Sòfocles, Safo, Anacreont, Eurípides, etcètera) on millor s'ha definit. Aquesta predilecció poètica ens demostra que la categoria d'Eros era més simbòlica i lírica que no religiosa, ja que se'l considerava una divinitat secundària. I la bellesa, símbol de l'aristocràcia, l'art, la caritat, la noblesa i la virtut, descrita en l'expressió sàfica d'una manera particularment sensual (vista, so, tacte i olfacte de pell, veus, flors, encens), expressa amor per tot allò que és bell i delicat.

Després d'aquesta molt breu síntesi, sols em resta insistir en recomanar-vos de tot cor la lectura d'aquesta obra, car es tracta d'un llibre completíssim d'una estudiosa i alhora poeta i traductora de primeríssima línia com és Maria Rosa Llabrés Ripoll, la

La presentació de *Cants*, de Safo, tengué lloc a «Illa de Llibres» (28 de setembre, 06). A l'acte, un muntatge visual organitzat per Capaltard, es llegiren alguns dels poemes traduïts per Maria Rosa Llabrés

Maria Rosa Llabrés Ripoll

qual, amb una traducció en què és respectat al màxim el text i la major literalitat possible, sense afegir-hi res ni tampoc sense tractar d'embellir-lo, s'aconsegueix reflectir -ja que no reproduceix la mètrica- el ritme i la sonoritat de l'obra original. En poques paraules, pens que estam davant d'un treball boníssim que enalteix i honora la nostra estimada literatura catalana.

Vicenç Calonge i Gustà

28-09-06

(Vine) aquí, de Creta a aquest temple sagrat, on tens un recinte agradós sembrat de pomeres, i altars fumejants amb encens.

L'aigua fresca hi ressona entre les branques de les pomeres i tot el lloc està aombrat de roses, i de les fulles que tremolen es destil·la una son profunda.

Hi floreix la prada criadora de cavalls amb flors de primavera, i els aires espiren dolços com la mel...

Aquí tu, Cipris, () agafa les cintes i abocant el nèctar que mesclem en les festes en calzes daurats, delicadament...*

(*) Nom d'Afrodita, que significa "nascuda a Xipre"

Escultura de Yolanda Rodríguez

Del *Llibre primer* de *Cants* de Safo, publ. per La Magrana, Barcelona, maig 2006, amb introducció, traducció i notes de **Maria Rosa Llabrés**

N'Uga Caparruda

de Maria Ferrer i Dolors Rosselló *

La primera vegada que vaig parlar amb na Maria Ferrer va esser un dia de setembre d'enguany. Coneixia alguns dels seus treballs, però no m'imaginava com era la persona que s'amagava darrera de *La fada del camí*, *En Manel i el seu vaixell de paper*, *Cartes a un amic i a una amiga* i altres llibres amb els quals ens ha obsequiat na Maria Ferrer. I és que aquell dia, quan sortíem del departament d'orientació de l'IES Marratxí, una cara somrient i un xic burleta se'm presentà i començà a parlar-me d'alumnes i de centres (com som d'avorrits els professors!).

Quan veig la portada del llibre *N'Uga Caparruda*, que avui presentam, la cara de la tortuga, somrient i amable, excel·lent dibuix de na Dolors Rosselló, em recorda aquell dia de setembre. He de dir que tot-d'una vaig adonar-me que hi havia qualche cosa més darrera les primeres paraules que bescanviàrem aquell dia. S'hi percebia una sensibilitat subtil que cal descobrir a poc a poc.

N'Uga Caparruda és un llibre d'aparença infantil (i ho és), però, a la vegada, constitueix un toc d'atenció per a tots. És evident que no se'l pot deslligar dels dibuixos i, per tant, cal observar-los, gaudir-los amb ulls d'infant i deixar-nos impregnar per l'univers que ens ofereix, un univers que, ben aviat, sentirem com a nostre.

I qui és n'Uga? I per què és tan caparruda? L'autora juga amb el nom mateix de l'animal, que li serveix de pretext per contar la seva història i transmetre'ns els seus missatges. N'Uga és una tortuga mediterrània i, com totes les tortugues de la seva espècie, viu en poblacions més o manco denses a les garrigues, però també és present a dunes, pinars o torrenteres. De vegades, quan anam d'excursió en podem trobar qualcuna. No és difícil agafar-les, perquè són animals lents. Na Maria, al començament del llibre, ens descriu n'Uga amb aquesta simpatia:

Aquest animal, tan tranquil i preciós, és n'Uga. És una tortuga que viu a la garriga i de la garriga, en terres mediterrànies. Les tortugues pertanyen al grup d'animals denominats vertebrats i dins aquest grup als rèptils.

En aquesta primera pàgina i a les següents se'ns fa la primera lliçó sobre què són les tortugues, on i com viuen. I n'Uga, amb una cara somrient i alegre, ens saluda i ens convida a conèixer el seu món.

Així com avança el llibre, na Maria ens explica a través de n'Uga que s'acosta l'hivern i que cal cercar un lloc adient per hivernar. En aquest sentit cal

recordar que les tortugues tenen una llarga letargia hivernal que es perllonga des d'octubre fins al mes de març o abril.

Però no penseu que *N'Uga Caparruda* sigui només un llibre per ensenyar-nos què són i com viuen les tortugues mediterrànies. Pensau que n'Uga és qualche cosa més, esdevé un símbol. N'Uga és entremaliada i aventurera, ens explica na Maria Ferrer, i això farà que visqui situacions conflictives i de risc. Ens diu, literalment, que "sovint no escolta els consells de les altres tortugues ni dels animals de la garriga i del bosc". I és evidentment aquí on veim l'inconformisme de l'autora i de qualsevol creador. N'Uga no escolta els altres perquè no es conforma fent el que fa la majoria. N'Uga, en el fons, ret un petit homenatge a la seva llibertat i, de retruc, a la de totes les persones que de qualche manera volen destacar de la massa anònima; perquè n'Uga és diferent de les altres tortugues i dels altres animals del bosc.

Durant la seva aventura, n'Uga es topará amb un conill molest perquè, segons ens explica, els altres animals no el deixen tranquil. Pel que es veu, però, no serà n'Uga, la nostra amiga caparruda, qui el molestarà, ja que ambdós animals acabaran parlant, jugant i

Dolors Rosselló, Josep Antoni Calvo i Maria Ferrer a l'acte de presentació del llibre *N'Uga Caparruda* a «Illa de Llibres» de Palma. Fotografia de **Catalina Bestard i Mateu**

animals de tot tipus. Però no sempre totes les aventures acaben bé o són tan simpàtiques com la del conill o del ca. Aquí na Maria Ferrer aprofita per oferir-nos, novament, un missatge contundent sobre el pitjor depredador de la Terra. Na Maria ens dona un toc d'atenció a través de les tortugues sobre el perill potencial de la mà de l'home en relació a aquests animals i a l'hàbitat que els serveix de refugi i aliment.

El llibre acaba amb unes imatges una mica dures quan un nin juga amb la tortuga i la llança cap a dalt com si fos una pilota. Tanta sort, però, que el nin maltractador no representa l'opinió dels altres, perquè tot-d'una en surt un altre que defensa l'animal: *Per què fas això? No saps que la tortuga és un animal molt simpàtic i tranquil?*

En certa manera, aquest final representa el triomf del seny sobre la barbàrie maltractadora de l'altre nin. El darrer paràgraf del llibre reprèn aquell tot didàctic del començament. Per què?

Per ser un animaló lent i simpàtic que se'l pugui agafar amb certa facilitat per fer-li mal o dur-lo a casa. Però això no està bé, perquè la tortuga necessita viure en el seu hàbitat natural. La tortuga viu a la garriga i de la garriga, allà on trobarà el clima, les condicions i el menjar necessari, a més a més, tindrà altres tortugues com ella per relacionar-se i reproduir-se.

I així acaba aquesta aventura de n'Uga, la tortuga més caparruda de la nostra garriga. Esperem que, ben aviat, n'Uga ens torni a submergir en noves històries i noves aventures i que els nins i nines als quals, en principi, va dirigit el llibre, aprenguin les lliçons que, de manera condensada, però intensa, ens ofereix el llibre de na Maria Ferrer i els dibuixos de na Dolors Rosselló.

Josep Antoni Calvo i Femenies

* La presentació de *N'Uga Caparruda* va ser a «Illa de Llibres» de la Misericòrdia de Palma, el passat dia 29 de novembre de 2006

I

Les pedres gastades
pel frec de les passes
pesen com un carrer
medieval. El dolor
ha guanyat la carn
dels peus sense ferrar
i la catedral està tancada.

II

A banda i banda, parets
d'una braçada d'amplària
conserven el fràgil, humit
equilibri
dels escuts de la història.
Dos pams de sol al migdia
escalfen el gebre de les victòries.

III

Sota capes de paper,
anuncis de resurrecció.
De les cases surten
aromes de cuinat.
Agitada per una brisa de sal,
la sotana del capellà
enfosqueix l'escalinata
del temple.

IV

Amb cent passes d'home
construeixen una catedral.

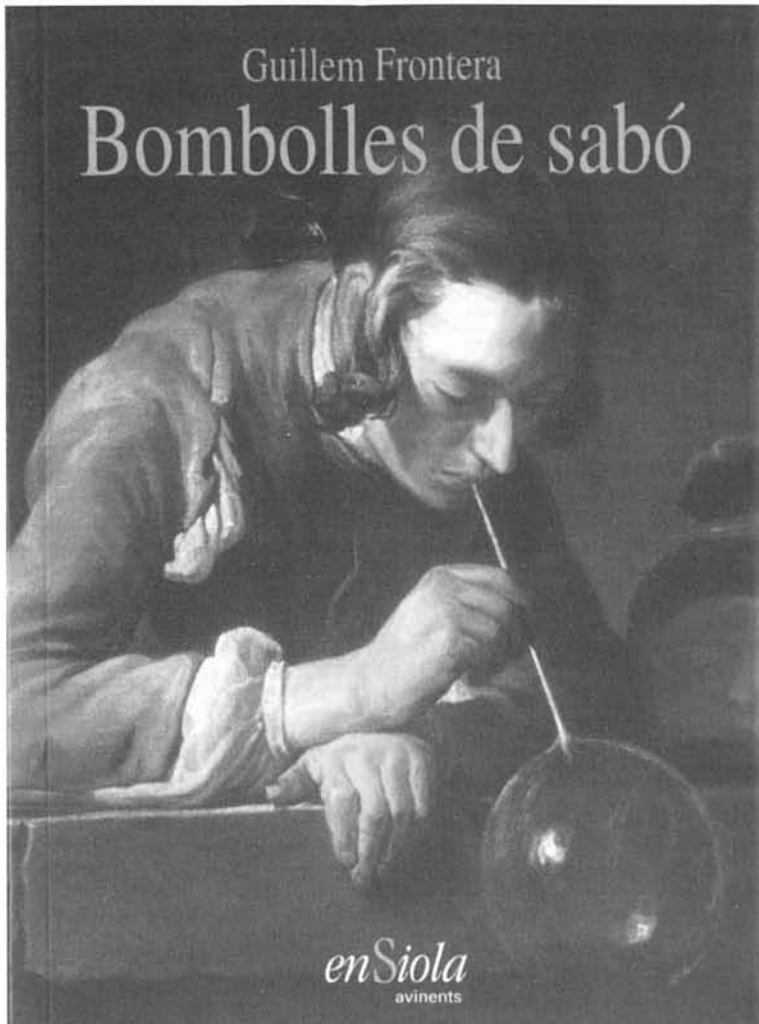
El salobre
corroeix el marès
de les imatges.

L'arcàngel ha perdut
la fesomia del nas,
els ulls i la mirada.

L'Alguer, Lluís Maicas

Inca-Tombouctou,
número u
nov. 2006

Coberta del llibre *Bombolles de sabó*, de Guillem Frontera, amb un fragment de l'obra de *Les bulles de savon* o, altrament dit, *Le souffleur de bulles de savon* de Chardin. Publ. per Ensiola, Muro, febr. de 2006

Amor

Només la por de perdre'l ens en dona la mesura.

Aprenentatge

Només té interès el que s'escriu mentre l'autor encara n'aprèn --sempre que hagi assolit la mestria, s'entèn.

Arqueologia

Per cert, què se n'ha fet, de la revolució?

Art

L'experiència és taxativa: no existeix l'obra d'art mediocre

Error

Hi ha maneres infinites d'equivocar-se. Una d'infal·lible és tenir la veritat

Sol

En aquest país, el sol s'aixeca amb elegància i delicadesa. però, l'art, allò que en diem art, el fa en pondre's.

GUILLEM FRONTERA I PASCUAL va néixer, el 1945, al poble d'Ariany (en el Pla de Mallorca). Va estudiar amb els frares franciscans de la T.O.R en el seminari Seràfic de la Porciúncula. A fi de guanyar-se la vida, va exercir diversos oficis, de reporter de diari i caixer d'una agència de viatges, fins que optà per la feina periodística. Va ser co-fundador i director de la col·lecció de poesia «La Sínia» (1965), on es va publicar *A ritme de mitja mort* (1965) i *El temps feixuc* (1966), obra amb la que va guanyar el Premi «Ciutat de Palma». Com a periodista, ha escrit articles d'opinió i assaigs a gairebé totes les publicacions periòdiques mallorquines, i, així mateix, ha col·laborat a la ràdio i a televisió; va fer estudis de cinema, a Barcelona, a l'escola d'Aixelà; i ha escrit guions originals i adaptacions, com és ara les de *L'hostal de la Bolla*, de Miquel dels Sants Oliver, i *La mandràgora*, de Maquiavel. Entre d'altres guions, és l'autor del del curtmetratge *Miró i Mallorca* (1984). I, com a especialista en temes d'art, va dirigir la *Gran Enciclopèdia de la pintura i l'escultura a les Balears*. Així mateix, ha exercit com a comissari de diverses exposicions artístiques i ha fet activitats de gestió cultural. La seva obra literària comença en el camp de la poesia, amb la publicació dels llibres ja citats: *A ritme de mitja mort* (1965) i *El temps feixuc*. La seva poesia correspon al corrent coetani del realisme social, amb algunes influències de l'existencialisme. La seva producció narrativa s'inicia el 1968 en publicar *Els carnissers*, també premiada amb el «Ciutat de Palma». Després, va escriure *Cada dia que calles* (1969) i *Rera els turons del record* (1970), obres que ofereixen una visió de la Mallorca que emergeix del turisme i s'enquadren dins l'estètica del realisme amb alguns tocs de novel·la psicològica; *Tirannosaurus* (1977) és la reconstrucció de l'ambient del seminari dels anys cinquanta i una crítica a l'estreta moral; després va escriure *La ruta dels cangurs* (1979) una novel·la policíaca; *Les estrelles suaus de primavera* (1979); el recull de relats *Galeria d'ombres* (1983); *Una dolça tardor* (1984) i *Un cor massa madur* (1994). I, en la vessant teatral, va fer les adaptacions de *Mort de dama*, de Llorenç Villalonga, i de *L'avar*, de Molière. I aquí, del seu darrer llibre, *Bombolles de sabó*, vos n'oferim una petita mostra.

R.

FART D'ART

Escamot de Poesia

*“Fem l'escamot dels qui mai no reculen
i sols un bes els pot fer presoners.*

*Fem l'escamot dels qui trenquen les reixes
i no els fa caure sinó un altre bes”*

(Divisa)

Joan Salvat Papasseit

Com una aventura, amb moltes ganes d'explorar i compartir la paraula poètica, neix l'any 1987 el grup **Fart d'Art**. L'amistat i els somnis, ajudaren a desenvolupar un projecte a través del qual, han passat moltes persones, anys i esdeveniments.

Recitals poètics, Tallers de poesia, espectacles multidisciplinaris, Tallers de creació, accions poètiques al carrer, etcètera, han estat els escenaris en els que el grup ha dut a terme la seva proposta.

Per mitjà de poemes personals i d'autores i autors reconeguts, les persones que integren l'escamot, cerquen, més enllà de la indefugible aventura solitària que és la poesia, una expressió sincera de l'ànima de la que volen fer partícips a tothom que ho desitgi.

La Llengua i la Terra, són dues constants en l'evolució del grup, sense defugir el compromís social, com la intervenció a la Plaça Major de Palma amb *Paraules per la Pau* durant la guerra d'Irak o la participació d'alguns membres del grup en el macro-festival d'Eivissa «Salvem la Mediterrània, S.O.S Eivissa».

La poesia és vida, moviment, història, vincle, seducció, carn i futur. Així, en cada actuació, es fonen alquímicament aquests elements, per crear un bessó amb vocació revolucionària, perquè la paraula no és neutra. La paraula poètica arriba allà on no hi arriben els actes, emociona i mou, sacseja i colpeja.

Aquesta paraula, no pot ésser escoltada passivament, i és per això que, en tots els actes, s'intenta la participació de les persones que hi assisteixen, ja sigui per mitjà d'una acció testimonial, de l'escriptura o de la trobada amb les altres persones.

La música i la utilització escènica de l'espai, permeten també que la poesia s'expressi a través del

Si, com diu André Breton, la poesia és una veritat pràctica, desmuntem la nostra realitat quotidiana per mitjà de la poesia per reorganitzar-ne una altra amb més sentit i amb més plaer.

FART D'ART

Integrants 2006:

Àngels Cardona, Antoni Joan Fuster, Ángel Luís Merlo, Maria Victòria Secall i Soledad Trapero.

Tècnics: **Josep Farré i Jose Sedano.**

Intervencions poètiques:

2000: Recital poètic a Binissalem i a Pollença (Mallorca) sobre el vi: *Lectura de brindis i degustació poètica.*

2001: *Lectura de brindis i degustació poètica* a les bodegues de Can Majoral d'Algaida (Mallorca).

2002: *Poemes a la carta*, Sant Joan (Mallorca).

2003: *Paraules per la Pau*, Plaça Major de Palma.

2003: Presentació del llibre *El Paradís del desig*, bar «Es Pinzell» de Palma.

2003: Recital *La inusitada luz*, a València.

2004: *El rapte del foc*, a la festa de Sant Joan, a Alaró (Mallorca).

2004: *Les sabates del mestre* en homenatge a Pere Capellà, a Algaida (Mallorca).

2004: Recital de poesia *Testimoni poètic de l'amistat entre dones*, en el Casal Balaguer de Palma.

2005: Presentació del llibre *Cicle del carboni*, a «Illa de Llibres» de Palma.

En projecte:

Gastronomia i poesia.

L'erotisme de la poesia.

Per a més informació:

www.fartdart.com

Plantar cara i nards

Rodons, petits, color de cera i mel,
els bulbs dels iris i els dels nards
dormen fins a ésser desvetllats.

Creure en el miracle - dic -
és això el que ens pot alliberar.

Si pensem a trobar el temps i recordem
que els vam desar a l'hivernacle,
a un flascó de vidre amb pedres blanques,
i encara, llavors, creiem en un miracle,
un espectre de colors i pètals fràgils
ens omplirà la casa.

Un espectre de llum i pètals,
un bulb d'iris o de nard,
aquells colors impensables
que compareixen cada any
amb les pluges noves.

Tu i jo dormim com si fóssim impunes,
entre els iris i el nards oblidats,
aixoplugats a la cambra,
mentre un codi de barres
encerclarà les platges,
les grues i les pales
faran badalls insomnes,
com rèptils mandrejants,
mostrant les dents enormes,
depredadores incansables,
s'empassaran les rodes
dels molins i els marges.

Esgarrapar gotes de pluja
al cel de calitja,
entre els llençols,
i plantar cara i nards.

Mentre la cua de la serp de l'autopista grisa
escriurà l'ema de mort al palmell de l'illa.
(mireu-vos les mans i sabreu què vull dir,
pel que fa a la forma i a la grandària relativa)

L'esfera del futur espera aquest miracle,
adormida sota l'asfalt i els cards,
entre les pedres blanques,
com el bulb dels iris i dels nards.

(Inèdit)

Maria Victòria Secall

MARIA VICTÒRIA SECALL I DE FERMENTINO nascuda a Barcelona al barri del Clot un hivern innocent. Confia en les persones i la vida. Cerca complicitats. Creu en l'amistat. No ha perdut les ganes de descobrir enigmes. Viu i treballa a Mallorca a l'artesanía de la psicologia. Camina vora la mar o pels racons de Ciutat. Llegeix, escriu i viu la poesia. Somnia en arribar a Ítaca. Confessa que el viatge li continua agradant. La pluja de xicaràndanes liles damunt l'asfalt i el roig sucós dels cristalls de magranes a la boca li semblen una bella experiència.

Maria Victòria Secall ha publicat llibres de contes per a infants: *L'estel de foc* (2n. Premi «Guillem Cifre de Colonya», 1983); de poesia: *L'indesxifrabable codi* (Premi «Rei en Jaume», Calvià 1997), *Heliografia* (Premi «Ciutat d'Igualada», Columna 1999) i *Obert per defunció* (Mallorca, Can Sifre, 2006); ha participat en les compilacions *Poetes de Mallorca per la llengua* (Mallorca, 1999) i *13 x 3, Poesia Perifèrica* (Perifèrics Poesia, Palma, 2006); escriu narrativa breu per a adults: *L'embolicadora* (Premi «Diari de Mallorca», 1999), *Lluna nova* (Premi «Àncora» de Sant Feliu de Guíxols, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001), *La nedadora* (Segon Premi de narrativa «Montuiri», Mallorca, 2002) i *Els amants del moll* (Premi Freixenet, 2003).

Maria Victòria Secall

La volta celeste de Miquel Àngel Lladó

M'agrada poder presentar, juntament amb en Josep A. Alcover, el llibre d'en Miquel Àngel Lladó *La volta celeste* per diferents raons. En primer lloc, perquè, ara fa catorze anys, era l'any 1992, vaig fer la presentació del seu primer llibre de contes *Bagdad, un conte desfet*, un llibre ple de tendresa i saviesa, d'un Miquel Àngel actiu en la defensa dels valors essencials, l'amistat i la solidaritat. Llavors ja en vaig destacar les qualitats i la màgia. Poder parlar, avui, del seu darrer llibre, *La volta celeste*, el que fa deu de la seva obra publicada, i el 7è recull poètic, em fa il·lusió, i ho considero una bella deferència per part seva, que consolida els nostres encontres, reals i simbòlics, en indrets i temàtiques. Un d'aquests temes que ens uneixen és el segon motiu per el qual m'agrada ser aquí i poder fer un reconeixement públic a la persona d'en Miquel Àngel Lladó, que a més de conrear la narrativa i la poesia, i haver obtingut diferents guardons: Premi «Alella a Maria Olear», l'any 2000; «Rosa d'or de la Pau de Castellet», el 2001; Premi «Guillem Colom i Ferrà», 2001; i Premi «Miquel Àngel Riera», el 2003, és membre fundador de l'associació "Grup d'homes contra la violència masculista", lluitador i creador d'opinió vers un tema tan dolorós, per a nosaltres les dones, i per a tots i totes, com són els actes de violència de gènere i, a la punta de l'iceberg, els assassinats de dones a mans de les seves parelles o ex-parelles, i les actituds socials que els fan possibles i els mantenen. Li ho agraeixo de cor, a en Miquel Àngel, el seu activisme i compromís, perquè continua essent molt necessari. En aquest sentit, a l'esmolat epíleg que fa l'entranyable Lluís Maicas del llibre que ens ocupa i que alhora edita a «Perifèrics Poesia», una mostra d'austeritat i lucidesa, l'epíleg, s'afirma: "*qui se sent propietari, esdevé botxí*", tot referint-se al bessó de la tragèdia.

En aquest mateix epíleg, parlant d'en Miquel Àngel, i li manllevo l'afirmació, perquè no és pot dir millor, ens diu "*només els poetes d'ànima clara tenen el do d'oïr, d'entendre i de transcriure els idiomes inaudibles dels éssers que sempre callen*" i... "*transmetre a les generacions que han de venir el discurs d'homes i minerals*" i afegeix "*tot allò que ens cal saber, està escrit en algun indret de la nostra memòria*".

Aquesta frase ens situa clarament sobre què hi trobarem a les pàgines de *La volta celeste*: un passeig per la memòria individual i la inconscient col·lectiva, mil·lenària; els rastres de la vida i de la nostra evolució, escrits als fòssils, al cor de les pedres.

Cada peça de la vida que ens arriba entre mig de les

roques, preservada a l'ull tafaner, té una posició a un estrat, a un sediment, a una cova. Cada somni, cada interrogant d'una persona que ens ha precedit, està escrit a un collar, a una gerra, a una tomba. Les pedres ens ofereixen una paleontologia dels sentiments, de les creences, de l'art de seduir, de com fèiem l'amor, de què menjàvem, de com honoràvem els déus i els morts.

Dels ossos, de la ceràmica, de la manera de fer llesques a les pedres, podem saber l'altura, la fesomia, la vida i els costums, el pes del cervell, els viatges i les pors dels qui ens van precedir i obrir camí.

Miquel Àngel Lladó vol esbrinar en la memòria del cos i de les pedres allò essencial d'aquest fascinant esdevenir.

A la primera part del llibre, on fa parlar les pedres, es demana per allò que omple el buit primigeni (així: al poema *any zero* ens diu que el buit va ser omplert: de matèria, de vida, d'esperança i probablement d'amor), i ens convida a acostar-nos a aquell tosc projec-

Ceràmica d'Elisenda Pipió Gelabert

Elisenda Pipió Gelabert, Josep A. Alcover, M. Àngel Lladó, Maria Victòria Secall i Dunia Hedreville (d'esquerra a dreta)

te de somni (a *trobada*), als anhels atàvics (a *furgant l'ahir*), ens fa imaginar l'atracció de l'aigua (a *arqueologia del cos*), la clau del temps (a *l'estalactita*), els anys covats en l'enigma de la fosca (a *l'estalagmita*) la por (a *monòlit*) la primigènia pregaria (a *pintura rupestre*) el pas del temps (a *rellotge d'arena*).

La segona part del llibre, on parla l'ésser humà, cerca en la memòria del cos i la paraula, *la identitat incerta*, la recerca de l'assossec (a *rera la petja*) la baula perduda, el descobriment de l'amor (a *perduda baula*), el desig d'abastar allò gran (a *inici de festa*), quan l'ésser humà se n'adonà que les seves extremitats serien per a la carícia (a *bípedes*), quan balboteja la primera pregaria (a *natura silent*) quan va sentir pànic (a *erupció*, i *diluvi*)

Us llegiré un poema que conté, per a mi, un alleujador missatge, és el titulat *gravetat*, Nosaltres, les persones, petites, imperfectes, barroeres, a vegades, aportem, al cúmul de pedres i incerteses, més enllà de la possible saviesa, el goig dels sentits i els sentiments.

Per acabar, vull destacar que avui també podem gaudir, i durant alguns dies, de la companyia i la interpretació que fa de l'obra poètica d'en Miquel Àngel, la ceramista Elisenda Pipió, les peces de la qual són plenes dels colors i les formes del paisatge de la nostra illa, i ens donen l'oportunitat d'escoltar la paraula del fang i de les pedres i el cos de la paraula vernacle, granel·luda, primigènia, on homes i dones cerquen l'essència, es fan preguntes, albiren el misteri de l'amor, el motor que ens va fer esdevenir persones, perquè aquesta és, i no una altra, la hipòtesi agosarada d'en Miquel Àngel: L'amor és el principi de tot allò que som i ens fa vibrar i esdevenir immortals d'alguna manera.

Maria Victòria Secall

Arqueologia del cos

Veient aquesta ossada colgada,
inert,
em deman com és possible
que perdem tant de temps
a aprofundir
en les nostres diferències.

És com si cercàssim
colors o matisos a l'aigua
i oblidàssim
que per damunt de tot,
per damunt de la seva textura,
composició
o contingut mineralògic
l'aigua és sobretot i afortunadament
només això,
aigua.

De *La volta celeste*
Miquel Àngel Lladó Ribas

Abelles i Oblit de Ricard Pinyol

Es curiós el nombre de poetes que ens arriben de la ciutat de Tortosa. Josep Maria Sala-Valldaura, Albert Roig, Ricard Martínez Pinyol... Aquesta ciutat és la cruïlla de tots els parlars de la llengua catalana i ofereix als autors unes enormes possibilitat de llenguatge.

Vaig conèixer l'autor d'aquest poemari ja fa una desena d'anys al taller de gravat que emprava al carrer de Montenegro de Palma. Dins aquell espai amb olor d'àcid i tinta, vaig llegir una versió del que seria el seu primer poemari *Les Aigües Secretes*, editat a «La Balanguera» l'any 1997. Record la impressió que em varen fer els seus gravats delicats i amb emprentes de l'art oriental.

Són molts els artistes plàstics dedicats a la poesia com Joan Palou i Ràfols Casamada, en els exemples pròxims, o Henri Michaux i William Blake, com a exemples llunyans. És curiós que dos arts en principi tan distants en la tècnica permetin als autors citats i d'altres, excel·lir en les dues formes d'expressió. Ens fa pensar com si el poema fos una mena de dibuix imaginari que retxàs el volum de l'aire.

Abelles i Oblit és un llibre escrit lentament i molt treballat. Alguns dels poemes foren ja publicats en llibres d'artista amb els seus gravats. Si algun tret destaca és la suavitat de la música, el simbolisme emprat amb la delicadesa d'una aquarel·la. Tot el llibre és amarat d'una influència japonesa o oriental ben palesa.

La cura en la tria del llenguatge arriba des de paraules d'arrels populars i poc emprades com per exemple: *saura, junyent, aloc, cintra, esgalla*, fins a cultismes fantàstics com *hidragirs* on el adjectiu *mercurial* és vesteix del llatí original del símbol químic Hg o mots com *mel·lífera*.

El llibre esguarda el pas del temps en l'experiència de l'autor, sovint comunicada per mitjà del paisatge o de les formes naturals com al poema *Els Salzes* que enceta el recull. A estones juga amb la significació que neix del buit que creen les paraules com en el poema *L'espera*. Alguns dels poemes són com una mena de *haikus* sense la estructura sil·làbica clàssica. Vegem per exemple un fragment del poema *Negra Tinta*:

*L'obscuritat
regalima la plata
negra de l'ombra.*

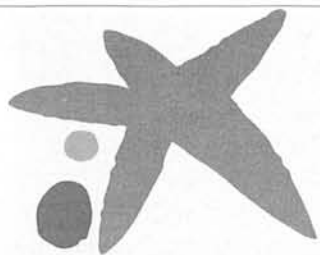
Aquest és un llibre escrit amb passió continguda i amb un enorme rigor formal. És un poemari per llegir i meditar, per pensar i estimar.

Àngel Terrón

Presentació, feta el dia 25 d'octubre de 2006, a «Sa Nostra», de *Abelles i Oblit* de **Ricard Pinyol**, editat per Lleonard Muntaner Editor, 2006.

Cavalls,
Cristina Prieto

"la Caixa"

235 Oficines
al seu servici

L'oficina de Joan Alcover,
07006 Palma, al seu servici

Colistes de Mallorca

C/Bartomeu Rosselló Pòrcel núm. 9 4^aA
07014 Palma de Mallorca tel. (971)454041

SALVEM
LA REAL

Afegiu-vos a la nostra lluita i ajudau-
nos a conservar el monestir i el seu
entorn rural

www.salvemlareal.org

NOTES

S'Esclop, Quadern cultural no torna-
rà cap original que no hagi sol·licitat i es
reserva els criteris de selecció i tipogràfics.
El escrits lliurats al consell de redacció -
que no excediran l'extensió de tres fulls a
doble espai- hauran d'anar signats amb el
nom i llinatges i acompanyats del D.I., l'a-
dreça completa del remitent i d'un telèfon
de contacte. Si és l'escrit d'un col·lectiu, el
signarà, com a mínim, un dels seus compo-
nents, que se'n responsabilitzarà. Si ens

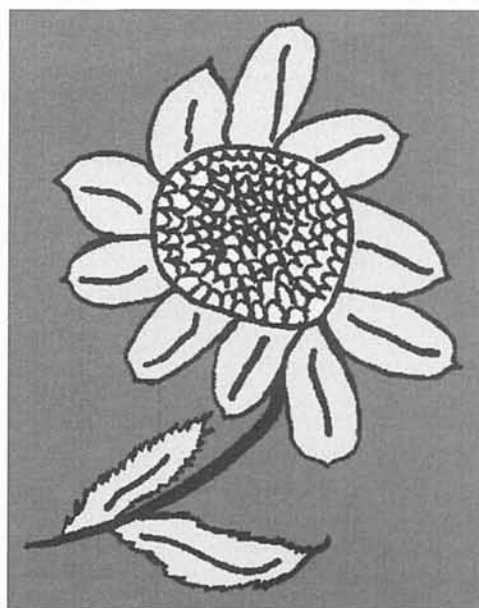
voleu comunicar qualssevol suggeriments, envieu-nos-los a
l'apartat 5222 de Palma, districte postal 07011, Mallorca,
Illes Balears

S'Esclop, Quadern cultural surt periòdicament a
quioscs i llibreries i també es pot adquirir, mitjançant subs-
cripció; per 13,50 euros, 6 exemplars a l'any

Anunciau-vos a

S'Esclop
Quadern cultural

Espais disponibles per a publicitat
Telèfon 639- 954223

Dibuix col·lectiu d'usuaris de l'associació *Gira-sol*

Col·laborau-hi, feis-vos-ne socis!

Associació Mallorquina de Salut Mental *Gira-sol*
Passeig de Marratxi, 11 - Son Gibert, 07008 Palma - Telèf. 971 - 28 51 23

S'Esclop

Apartat de Correus 5222
07011 Palma (Mallorca)
BUTLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr. / Sra.....

.....DNI.....

Adreça.....núm.....pis.....

Codi postal.....població.....

Telèfon.....E-mail.....

Em subscric a la revista **S'Esclop**, al preu de 13,50 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa.....

Signatura

Agència/oficina.....

DC.....compte / llibreta ta.núm.....

La poesia salabrosa de Cristòfol Serra

“... Si cal cercar una influència interminable en mi, no és altra que la del mar i de la costa. A vegades he pensat que ha estat l'exemple de les veles tensades allò que ha inflat la vela de la meua imaginació. Tot posseeix riquesa poètica suficient, tot és tema d'una presa que depèn de ella mateixa. La poesia és una forma interior de l'expressió, aliena a la forma exterior de la llengua. Considero doncs que la poesia no està compromesa ni amb el vers ni amb la prosa...”

Qui s'expressa d'aquesta manera és en Cristòfol Serra, un dels importants poetes vius en llengua castellana; elogiat per uns, estudiat per altres i sempre analitzat pels més grans especialistes: des d'en Rafael Conte a Octavio Paz. Aquí, del seu llibre *Diario de signos*, publicat per Olañeta a la col·lecció «La Foradada», l'any 2001, presentam cinc poemes d'aquest enamorat de l'escriptura.

DEUTES EN VEU ALTA

Dec al port d'Andratx, de la costa ponent de l'illa, un munt d'experiències deturades però mai oblidades.

Li dec sobretot una casa devora la mar, des de la qual vaig contemplar anys rere anys el far de l'escullera i aquella aigua ampla de la boca del port, que, entre brises, tenia puresa i misteri de vertader mar.

Altres deutes he d'enumerar.

La primera esquitxada de l'ona lleugera.

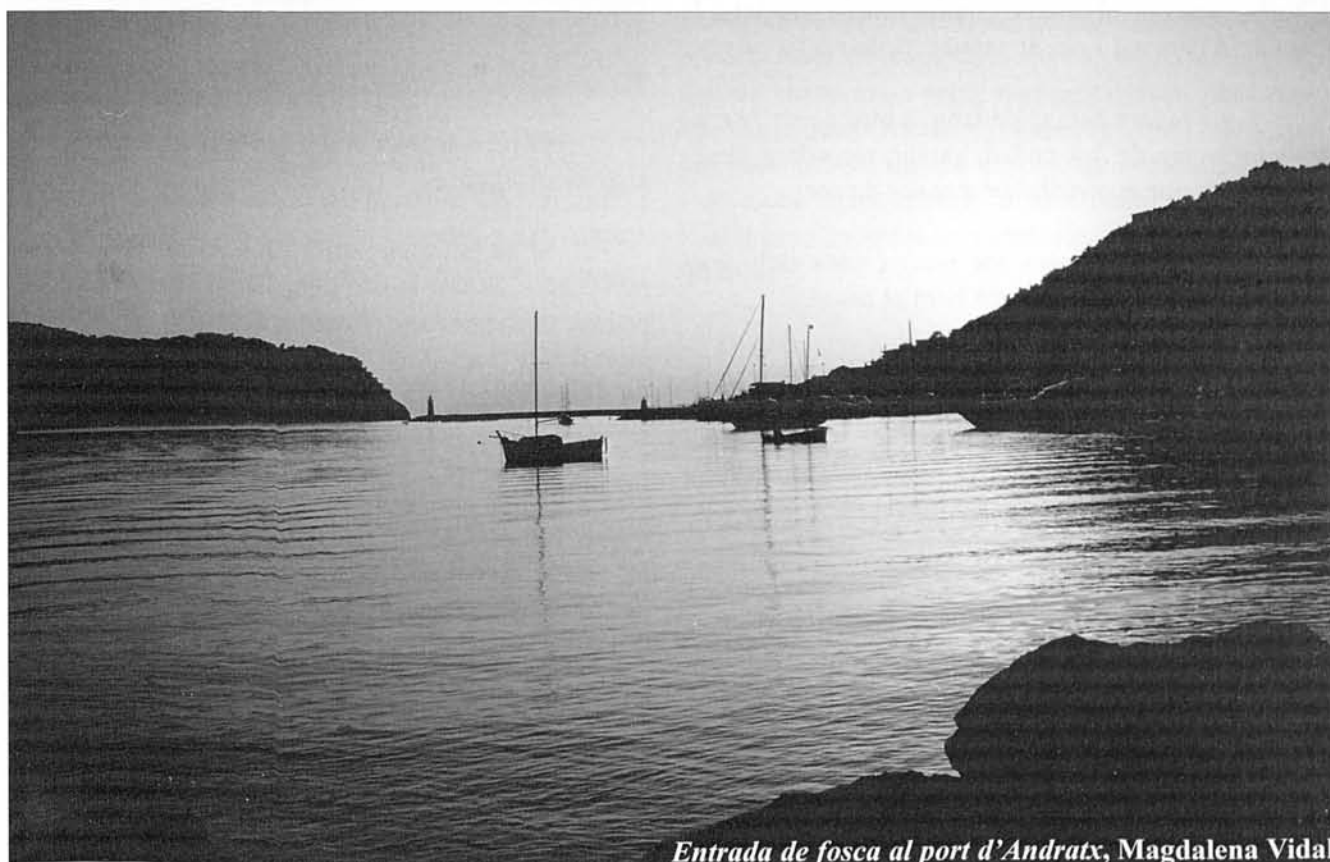
Haver berenat els dies de la meua joventut amb l'oreig de la brisa en el front.

Haver sentit el contacte, tebi o fred, de la bromera venerable del mar que envolta místicament les escorces dels petits vaixells.

Pegar petits tocs a la medusa tremolosa els dies forts de temporal, quan la rada clareja sembrada d'ombrel·les color violeta.

Sentir en la medul·la setembre i la caiguda de la fulla caduca.

Apreciar el color gris tèrbol del port que els cops de cua de la palomida pertorba.

Esperar amb el noviluni que piqui l'orada aquest peix lluent, que el pescador té per molt astut.

Arrencar com tots els anys la nacra que es resisteix a ser arrencada.

Olorar, en el crepuscle, la pitança que els mariners cuinen al fornell.

Arrencar de la roca la pegellida i veure com l'ona entremaliada l'arrabassa, perquè no ets tot el perit que cal ser.

Descobrir el vellut roig i negre del vogo i els seus verds ombrívols, entre pua i pua, que semblen arrencats d'una tela de Teotocópuli.

ODA ATABALADA AL FANG

El fang, enguany, fa la impressió que vol deixar una empremta més gran en la memòria dels homes. No hi ha cap lloc al port on no hi hagi un fangar.

Faig comptes sobre l'antic propòsit de tamborinar el fang. Des d'avui, disposa del meu tamborí. Cal proclamar a tots els vents que el fang no té res d'ominós i que, si alguna cosa és noble, és tot allò que amb ell pots modelar, des de remots temps.

És d'allò més natural que tinguem fang a la terra. I no hi va venir per manca o desviació de l'home, sinó que el llim de la terra es va crear per a la planta de l'animal i per al palmell de la mà.

La blanor del jaç de fang, a més de ser la suavitat més gran de què podem gaudir, recorda la benaventurança que aconsella ser mansos de cor.

El fang té totes les preferències dels cors nobles, pel menyspreu en què hom el tenen.

No caben en cor noble, ni en llengua noble, certs sentiments, ni certes expressions. En revela poques abans de dir que el fang és vil i encara més vil és l'home, pastat amb fang. Ni la matèria és menyspreable, ni l'home té motiu per avergonyir-se de ser -figuradament- de fang.

Són fang, diuen d'aquells que caigueren en vileses que no tenen nom. Forma d'expressió de totes maneres inexacta. El fang, que es forma en els caminois per efecte de les pluges, mai potser equiparat als baixos fons de la humanitat. És suficient veure'l per saber que és terra noble, que el cel va voler posar davant dels nostres ulls.

Deu estar fart d'injúries el nobilíssim fang. Més injúries porta que l'ase, al llarg del temps, i ja és hora d'acabar amb tant constant humiliació.

Fang, tantes vegades menyspreat, t'estimo profundament. Mai no vaig queixar-me que m'embrulessis les botes o l'espardenya plebea.

Et rebo sempre com rebo la pluja benefactora, amb especial goig.

Si la pluja és purificadora, tu no ets menys purificador. Si ella fa una bona neteja, martiritzant les pedres, tu compareixes i ensenyes moltes coses a l'ull mortal. On et mostres, el recinte més compost esdevé un lloc salvatge i primitiu.

No amagues les teves intencions plàstiques. Dius a tothom que cal comptar amb tu per fer l'utensili que ha d'allotjar l'aigua, que ha d'apagar la set. No hi ha res més hospitalari que tu, perquè reps -cuit- qualsevol condiment.

Fang, estímulo dels mortals. Exigeixes de l'home l'ull alerta, perquè no caigui a les teves mil urpes, i no hagi de refregar-se els ulls per mor de les teves esquitxades inoportunes.

Fang, encallador del carro del pagès i retardador del pas de l'home afanyós.

La classe d'obstacle que oposes m'impresiona, m'alliçona. S'enganya qui vol viure en la indiferència i pretén fer taula rasa del món. Cal resistir al fang, i vèncer la seva capacitat de resistència. Si la matèria es retarda una mica, no la maleirem per això.

Fang, ensenya al garrulo asceta que no cal tant tropell d'imatges espantoses per crear el pànic a la mort. Ensenya-li l'abast de la teva supervivència perible. O t'aferres o mors, com l'heura.

El fang, com no ha de tenir un lloc d'elecció en els cors temperats per la lluita interior. El llibre que ens revela els estats diferents de la nostra condició (i que hom ha tingut durant segles com a paraula sagrada), pretén que l'home, que té filiació divina, ve del fang. Si foren ganes de rebaixar l'home els que creen la metàfora, es va fer un mal irreparable. Perquè no és qüestió d'irritar-se, ni amb l'home, ni amb el fang, ni amb l'ase.

Cristòfol Serra,
fotografia d'Antoni Ramis

EL POP

Tinc la fascinació del pop. Em fascina com el teixit. Té la pell semblant a la superfície dels còdols que cada dia contemplo a Marmasén. Em recorda les ceràmiques de Miró.

El miro, quan el tinc pres a la meva cotera, i ell alhora em mira fixament, com per embriuar-me. Ell, molt embriuardor, té un ull que perd. No arribo a donar-li la volta al caputxó de monjo negre. I tot perquè tinc pànic quan el toco. Espero que no resisteixi gaire. Per tal que s'ofegui lentament, el deixo en un clot natural fistonejat que esculpeix la roca, i que està ple d'algues cobertes com per una bresca de salistre. Em fa mal veure'l d'aquesta manera, com una màscara de carnaval entre serpentines. Sé que morirà d'asfíxia. Encara que criatura de la tenebra, companya del mussol i d'altres espècies tenebroses, em repugna fer-lo passar per aquestes sufocacions. Ja em resistia, quan

era infant, a tirar aigua bullent sobre els capolls de seda.

Hauria de posar-me content que el mitrat misteriós a la fi l'hagi dinyada i hagi perdut definitivament mitra i bàcul. Però en el fons, em recrimino una acció tan vil. Sé que la vida s'alimenta de la mort, però que sigui un altre, en una nova circumstància, qui el tregui del món...

ELS CRANCS

Els crancs es belluguen molt més que els nins. Van i vénen. I sovint giren en rodó com les embarcacions. Sembla com si algú els empenyés, ara cap endavant, ara cap enrera. Quines antenes més sensibles tindran. El mínim perill els fa vigilants, el mínim renou els tornen boigs. Sempre troben alguna anfractuositat en la roca on poden arrecerar-se i romandre a l'aguait. Perquè ni en el seu refugi roquer es senten segurs i quiets. Per a aquell que té els nervis malalts, no és una cosa gaire bona veure com es mouen i com s'apleguen de sobte. Però, per a aquell que roman prostrat i té els ulls per a qualsevol moviment, aquests desplaçaments nerviosos contribueixen a fer que la seva vida sigui menys insípida. Com seria la seva existència vana, inerta, si no pogués contemplar aquests crancs emboigats, que viuen sempre en estat d'emergència en les seves curses boges.

LA BARCA CAPARRUDA

Més trista que la del cavall vell, que el destinen a la plaça de braus, és la mort de la barca que encallen per no tornar a veure mai més el mar. Aleshores, els homes que la forcen a l'enterrament van dient, com per justificar-se: quines crostes, quin esquelet, quins rosecs del temps mostra la seva fusta. I aquest xiuxiueig és el moment més trist que es pot presenciar a un escar.

Aquell pobre esquelet, mig podrit, despintat, estelat a flancs, es tira a terra com una escopinada. Sense miraments, l'estiren pel cabestre, com si fos un vell cavall acabat.

La barca a vegades pega un cop sec que fereix l'ànima, es queda paralitzada, es resisteix, i no hi ha qui la mogui.

Aquesta barca caparruda, que no es deixa tancar per a sempre, ofereix l'obstinació del poltre que rebutja la doma.

Selecció i traducció del castellà per
Maties Tugores Garau

Poetes francesos d'avui / Matthias Vincenot

Només té vint-i-cinc anys. Però ha publicat set llibres de poesia i tres antologies; dona cursos de civilització francesa i organitza recitals de poesia a La Sorbonne on els millors poetes de França donen a conèixer el seu lirisme. La crítica és unànime: és el poeta d'ara, està de moda, és el poeta que veuen a la televisió, l'escolten a la ràdio; és el poeta de qui tothom parla, el poeta per a qui és possible vendre llibres de poesia... Es diu **Matthias Vincenot** i, per primera vegada, en exclusiva per a *S'Esclop* i dins l'àmbit català, ens dona a gaudir aquests dos poemes seus inèdits.

ENTRE...

*Entre ce qui fut, ce qui doit être et ce qui est
On se débrouille comme on peut
Entre ce qu'on cache et qu'on fuit
Ce qu'on délaisse, ce qu'on oublie
Ce qui se perd, ce qu'on attend
Du mieux qu'on peut
Souvent le temps fait ce qu'il veut de
nos errances
Ou de nos passions retenues
Qui se disloquent en silence*

*Entre ce qu'on veut, ce qu'on croit
On peine à combler la distance
Il semble que nos vies balancent
Entre ce qu'on peut, ce qu'on doit
Entre l'envie et l'impatience
Dans ce qu'on attend de nous-mêmes
Il y a la route et le choix
Si tout nous dépasse et nous ment
Quand on tente d'y voir plus clair
Nous tentons d'être, simplement.*

CANICULES

*Par temps de canicule
Par moments on sent qu'une
Hirondelle a baissé
Pavillon*

*Et les grosses chaleurs
Inspirent les coureurs
De fond*

*Les hirondelles entre elles
 Craignent un peu le soleil
 Mais leurs frêles ombrelles
 Laisseront parfois passer
 Des rayons*

*Le passage
 Entre la silhouette
 Et un quelconque étage
 Dépend parfois du temps*

*Mais le temps des orages
 N'attend pas forcément
 La fin de la saison*

ENTRE...

Entre el que havia de ser, el que ha de ser i el que és
Un s'espavila com pot
Entre el que un amaga i un fuig
El que un abandona, el que un oblida
El que es perd, el que un espera
D'allò millor que un pot
Sovint el temps fa el que vol de les
nostres vagàncies
O de les nostres passions retingudes
Que es disloquen en silenci

Entre el que un vol, el que un creu
Un passa pena per veure'n la distància
Sembla que les nostres vides es balancegen
Entre el que un pot, el que un deu
Entre l'enveja i la impaciència
En el que un espera de nosaltres mateixos
Hi ha el camí i la elecció
Si tot ens sobrepassa i ens menteix
Quan hom intenta veure-hi més clar
Intenta, senzillament, de ser.

XAFOGOR

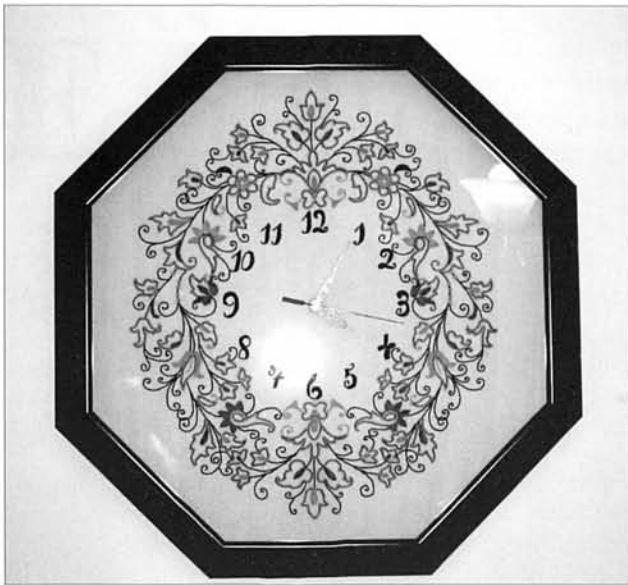
En temps de calorada
Per moments un se n'adona que una
Oronella ha baixat
Veles

I les grans calors
Inspiren els corredors
De fons

Les oronelles entre elles
Temen un poc el sol
Però llurs fràgils ombrel·les
Deixen a vegades passar
Raigs de sol

El pas
Entre la silueta
I un edifici qualsevol
Depèn a vegades del temps

Però el temps de les tempestes
No espera forçosament
El fi de la temporada

La ciutat dels rellotges

Les hores finites de les esferes,
es multipliquen amb cada volta de l'engranatge.

Petits renous solquen els espais.
En un carreró, un rellotge s'ha aturat definitivament.
D'altres, continuen marcant un pas lent, però segur.

Els homes passen entre les màquines.
N'hi ha que riuen de les seves imprecisions,
en canvi, també n'hi ha que pateixen
amb cada volta que fan.

Qualcú diu que el temps no existeix,
que tot és el que és i sempre fa voltes en el present,
en diferents universos paral·lels.

Qui ho sap? Tal vegada tindrà raó.

Josep Antoni Calvo i Femenies

Del seu poemari inèdit *Esqueixos de temps emboirat*

Fotografies de Josep Antoni Calvo i Femenies

Absència

Vaig perdre tots els mots amb la teva absència,
pelegrins pels camins eixores de l'oblit,
esmicolats, trencats amb tanta freqüència,
per vials de silenci, sense cap crit.

Amor, era neguit la teva presència,
amb aquell esguard teu tan indefinit,
ara tot queda buit i sense sentit,
paralitzat el meu gest per la impotència.

Per paisatges de distància tots nevats,
deixen petjades dures el pas dels dies,
miralls freds sense cants d'aigua, els rius gelats.

Era primavera quan tu em tenies,
amb sol i núvols els ulls emprisonats,
quan a la nit amb llum d'estels vesties.

Camí de Pompeia

Els dies de la teva absència,
van apagant constel·lacions
deixant la nit més fosca.

Els vents del neguit,
arrossequen totes les sorres
fent duna deserta, immòbil.

Somnis de festa a la nit
fan galeries per sortir
excavant la capa del silenci.

I troben camí de Pompeia,
petrificat el gest i lluny
l'arqueologia de les paraules.

del seu llibre
Flora Sapiens

Assumpció Forcada

ASSUMPCIÓ FORCADA - nascuda a Sudanell, Lleida - és biòloga, poeta i cantautora. Té dotze llibres publicats: *Immunitat*, *Flora Sapiens*, *Caducifolium*, *Hàbitat*, *Ecosistema*, *Caducifolium* (rus-català), *Germinació*, *Evolució*, *Cosmos*, *Fotosíntesi*, *Prisma* i *Semillas*. Alguns dels seus poemes han estat traduïts al francès, l'alemany, el castellà i l'islandès i prenen part de diverses antologies russes i catalanes. Ha ofert diferents recitals poètico-musicals en diversos centres culturals, emissores de ràdio, universitats, instituts..., i, així mateix, fora de les nostres fronteres: a Alemanya, Rússia, Finlàndia i l'Argentina. Un dels seus poemes es pot veure, fet escultura, a la població de Bot (a la Terra Alta). Guanyadora del primer premi de poesia «Joan Sitjar», a l'actualitat, continua la seva tasca divulgadora de la poesia, juntament amb Fina Rodríguez Palau, al capdavant dels cicles de poesia de la Casa de Menorca de Barcelona.

Gaspar Servera, *Dona*, escultura en planxa de ferro

Animalons i literatura

A propòsit d'una badada entomològica en un poema de Joan Alcover

Els animalons de moltes cames surten sovint als textos literaris, més del que pensàrem de tot-d'una. Evidentment, no tant com els de dues o els de quatre, però Déu n'hi dó.

En aquest breu article voldria parlar d'un error que comet el poeta Joan Alcover en la poesia "Record de Sóller", del recull *Cap al tard*, però, en primer lloc, voldria deixar clar que aquest escrit vol ser un homenatge i no una censura al poeta de Palma. És un homenatge perquè el poema esmentat és dels millors d'Alcover i la badada a què faig referència és totalment eclipsada per la genialitat lírica.

A més, no és l'únic escriptor que s'equivoca amb els animalons de Déu. José Saramago, posem per cas, (per parlar d'un altre gènere i d'una altra literatura), diu en *L'any de la mort de Ricardo Reis* que una aranya és un insecte. O Truman Capote, en *Pregàries ateses*, descriu un personatge com una aranya i parla de les seves antenes. Evidentment, com en el cas d'Alcover, atès el mèrit de les novel·les i el goig que ens proporcionen als pessoans i als xafarders respectivament, no crec que els missers dels aràcnids duguin a la barra el narrador portuguès per haver-los privat de dues cames o l'americà per dotar-los d'altres apèndixs.

Altres vegades, no és un error de l'autor, sinó que les ciències avancen una cosa grossa i fan que una determinada nomenclatura esdevingui *démodée*. És el que li ha passat al poeta espanyol Àngel González, que té un magnífic poema dedicat a les cuques molles: "Dato biográfico" (del seu recull de nom impagable *Muestra, corregida y aumentada, de algunos procedimientos narrativos y de las actitudes sentimentales que habitualmente comportan*), que comença:

*Cuando estoy en Madrid,
las cucarachas de mi casa protestan
[porque leo por las noches.*

Els versos finals, patètics en el bon sentit de la paraula, són ara els que ens interessin:

*Les deseo buenas noches a destiempo
-pero de corazón, sinceramente-,
reconociendo en mí su incertidumbre,
su inoportunidad,
su ftofobia,
y otras muchas tendencias y actitudes
que -lamento decirlo-
hablan poco a favor de estos ortópteros.*

No hi ha error en aquest cas. Abans (si ho entès bé en la bibliografia que he consultat) les cuques molles es consideraven ortòpters (juntament amb els llagosts i els grills), ara però (si la cosa no ha tornat a canviar en els temps més immediats) els ortòpters són els animalons esmentats entre parèntesis, i les cuques molles i els cavallets de serp s'anomenen dictiòpters. Potser podríem proposar a González que en la pròxima reedició de les seves poesies completes ho actualitzi. No cal dir que aquest petit detall tècnic no fa perdre al poema gens de força.

Com tampoc no en perd el d'Alcover, malgrat que sigui una clara badada i que no depengui d'un tecnicisme. "Record de Sóller" és un poema on Alcover ens presenta la seva descoberta de les pulsions sexuals, tema que (ara mateix, volem dir) deixam de banda. El poema va dedicat al més gran poeta de la literatura catalana, Josep Carner. Aquesta és l'endreaça final:

*Amic, teixiu aquesta visió de la infantesa,
vós que caceu libèl·lules en la presó del rim,
vós que preniu les ales amb tanta subtileza
que no ser perd un àtom del matisat polsim.*

La metàfora entomològica és clara: Carner és capaç de tancar els mots (les libèl·lules) dins el vers de forma magistral, de manera que sembla natural i no artificiosos (no perden el polsim de les ales) i que sembla impossible dir-ho altrament. L'emperò que hi podríem posar és que els cavallets del dimoni no tenen ales escatoses com les papallones, que no volen ser tocades de mans, ja que, si les escates es desprenen, no poden volar; els cavallets del dimoni tenen ales membranoses i fortes. És curiós que algú que feia estades al camp faci aquesta badada. Segurament devia haver pensat en les papallones i, per motius mètrics o sonors, va preferir les libèl·lules. Tot i amb això, ja ho hem dit, "Record de Sóller" és un poema, no un tractat d'entomologia, i els versos en què Joan Alcover amb tanta subtileza caça libèl·lules en la presó del rim fan oblidar aquest petit lapsus ptèric. Amb aquest article he fet volgut fer justícia als animalons, però encara més vull fer justícia a les Muses.

Gabriel de la Santíssima Trinitat Sampol

En les terres roges

on creixia el cirerer,
no va ploure aquella vegada,

ni vaig veure el llamp efímer
que havia deixat l'or a l'arena,
on fulgurava el negre escarabat
com una gota caiguda de la nit,

però sí vaig sentir el seu soroll
mostrant-me de sobte l'incendi
tremolós en els teus ulls.

Com quan aquella vegada
vaig encendre la teia dins la cova
i es veié dels llargs lacrimals de la pedra
només la seva dura sedimentació calcària.

* *

La set

dels meus ulls
al fons del teu ulls
resplendint
en el miratge
de les teves llàgrimes.

* *

Les pluges foren negades

a la terra eixorca.

Vèrtex de la flama
copiant en tu l'invisible.

Vent petrificat
en l'extensió del teu cos.

El cec llambregar en la nit.
Els teus llavis, les teves carícies,

tot el teu cos aixecant-se
com un clar resplendor.

Però entre els teus buits i salives
esvanides paraules enfosquint-se.

Abaixa la llum daurats elms

sobre umbel·les i àloes
i augmenta la color blavosa
de les glicines
mentre el llamp
en la fosca aguaita,

i tu,
que com una fràgil ombra
caient als teus peus,
ressuscites.

*(Fènix II)***Jaume Mesquida Sansó***De Declivi de la mirada*

I Premi Pollença de Poesia,
dins el marc de Premis literaris Pollença 2005
és el núm. 11 dins la col·lecció *Trucs i baldufes*,
publicat per El Gall Editor, Pollença, març 2006

Carrer Mir

Quin pesar per a la Lluna haver d'il·luminar
injustícies i desamors,
penses mentre fregues el misto contra la paret.

Ets tan lluny de la teva dona i dels teus fills,
més lluny encara per cada pasa que dones...

Fas una forta xuclada a la cigarreta,
com si fos la darrera xuclada.
La darrera de totes

La papereria

Sempre viatj tot sol
Dins trens que travessen àgils ciutats en flames.

*Escuràvem les butxaques per a aquells tebeos de 95 pessetes,
alguns, s'havien d'amagar dels pares vigilants.*

Sempre viatj tot sol
Sempre som jo el que s'asseu al taxi
I mostr una adreça escrita apressadament en un paper arrugat.

*Per a ells, allò no valia res, no eren El Guerrero o El Jabato,
un innocent conflicte generacional, la primera passa pròpia.*

Sempre viatj tot sol
Mentre els cans lladren en la nit freda
A obscurs i solitaris polígons industrials.

Carrer Cervantes

Reculls la tassa i el plat,
un cotxe passa pel carrer deixant una estela de música.
La nit torna a omplir els carrers i s'escola per les finestres
reclamant un tribut de silenci i descans.

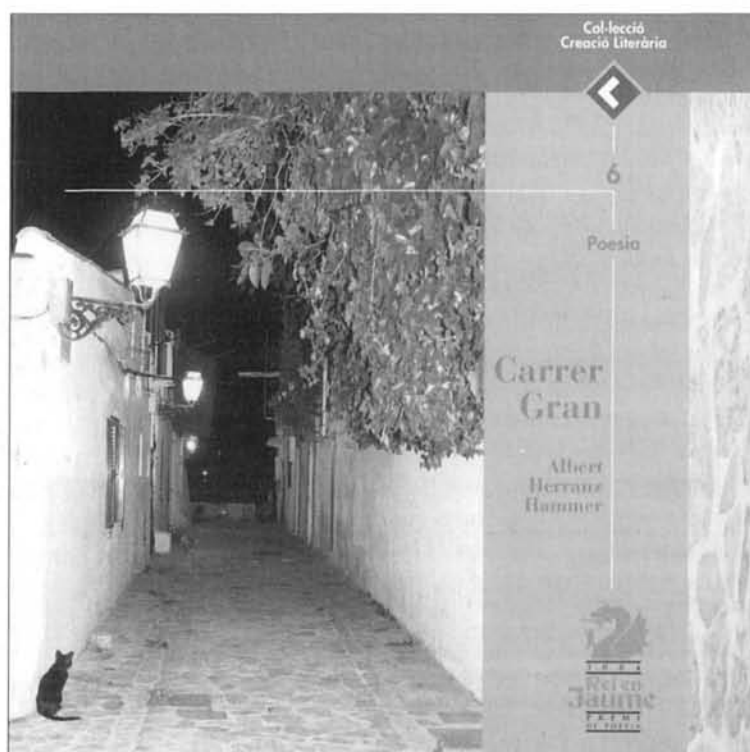
Tanques la ràdio, agafes el llibre amb el qual t'estàs barallant
i penses que tal vegada avui avançaràs una mica.
Els veïnats es mouen inquietos en el llit
avui és lluna plena i tots ho notam.

Albert Herranz Hammer

Poemes de *Carrer Gran*

Premi de poesia «Rei en Jaume» (2004)

Edit. Ajuntament de Calvià, agost 2005

L'obra de **Dolores Sampol. Exposicions individuals:** 1989, Casal Balaguer, Ajt. de Palma. 1990, Galeria Altair, Palma. 1994, Centro de Arte Afinsa, Madrid. Galeria Altair, Palma. 1995, *País, Paisatge, Personatge. Interior*, Sala d'Art, Girona. 1996, Galeria Ederti, Bilbao. 1997, Galeria Altair, Palma. *Blakspace*, Galeria Alejandro Sales, Barcelona. 1998, Galeria Marieta Gual, Cala D'Or. *Transparente*, Galeria Ederti, Bilbao. 1999, *EXCES·SOS. Dona, Terra, Illa*. Instal·lació a la Fundació Pilar i Joan Miró, Palma. *Negro*, Galeria Altair. Palma. 2000, *Rojo, Festival Chopin*. Cartoixa de Valldemossa. 2002, *Paper*, Galeria Altair. Palma. 2003, Triombo, Fundació Llorenç Artigues. Gallifa, Barcelona. 2004, Galeria Ederti, Bilbao.

La seva participació en exposicions col·lectives: 1989 Galeria Bisart. Palma / Galeria Marieta Gual, Cala d'Or / *6a Obra Gràfica*. Sa Llotja. Palma 1990 *50 Propostes Pictòriques a Mallorca*, Ajuntament de Calvià / Galeria Altair. Palma 1991 *Información y libertad de Prensa*. Diari 16. Casal Balaguer, Palma 1992 Arts i Oficis. Casal Solleric, Palma / Fundació Barceló. Palma / *Rutes Balears*. Fons Monetari Internacional, Washington DC, (EUA) / *ART CHICAGO*, Galeria Altair, Chicago (EUA) / Fundació Barceló, Palma 1993 *Nº5. Associació d'artistes*, Santanyí / *Cinquanta-cinc dones per a una dona. Homenatge a Maria Aurèlia Capmany*, Centre de Cultura «Sa Nostra». Itinerant: Palma, Ciutadella i Maó / Galeria Bennàssar. Madrid / Galeria Altair, Palma / Fira Mercat de l'Art. Girona 1994 *Ses Voltes*, Ajuntament de Palma. *Cinquanta-cinc dones per a una dona. Homenatge a Maria Aurelia Capmany* / Casa Elizalde, Ajt. de Barcelona / *Interior*, Sala d'Art. Girona / II Fira Mercat d'Art. Girona 1995 *ESTAMPA*. Salón Internacional de Grabado, Madrid / III Fira Mercat d'Art. Girona / *Col·lecció Testimoni*. Fundació «La Caixa». Palma / *Grandes Obras Pequeñas*. Galeria Bennàssar. Madrid. 1996 1er Premio, VI Concurso Internacional de Pintura. Fundació Barceló. Palma / *Veinte autores para cien obras*. Galeria Ederti, Bilbao / Galeria Marieta Gual, Cala d'Or. / *ARTEXPRESS*, Barcelona / IV Fira Mercat d'Art. Girona / *Nadal*, Galeria Altair, Palma / *Pintura y objetos*, Galeria Ederti, Bilbao 1997 *Homenaje a Emilia Martínez*, Galeria Ederti, Bilbao / *Panorama 96-97*. Galeria Ederti, Bilbao / *Arte y Hotel*. Galeria Altair, Sevilla / *NEW ART*, Galeria Altair, Barcelona / Galeria Ederti, Bilbao / *Interior*, Sala d'Art. Girona 1998 *ARCO*. Galeria Altair. Madrid / *Art a l'Hotel*. Galeria Altair. Valencia / *Dibujos*, Galeria Ederti, Bilbao / *ART CHICAGO*. Galeria Altair. Chicago. (EUA) / *Transforma*. Centre d'Art Sa Quartera d'Inca. / *Panorama 97-98*, Galeria Ederti, Bilbao / *20 Autores pequeño formato múltiples y objetos*. Galeria Ederti, Bilbao 1999 *ARCO*, Galeria Altair, Madrid / *Art a l'Hotel*, Galeria Altair, Valencia / *Panorama 98-99*. Galeria Ederti. Bilbao / *30 Artistes per a la Fundació Atlètic de Balears*. Casal Solleric. Palma / *Formes sobre Nocturn. Festival Chopin*. Cartoixa de Valldemossa. / *ARTISSIMA*. Galeria Altair. Turín. Italia / Galeria Ederti. Bilbao / *Col·lecció Testimoni 1998-1999*, Fundació «La Caixa», Valencia 2000 *Projecte Àfrica*. Esporles / *Tallers d'Obra Gràfica* de la Fundació Pilar i Joan Miró, Palma / *Bilbao "2000" x 18 artistas*. Galeria Ederti, Bilbao / *Transforma*. Casa de Cultura Carmen de Tinoco, Cuba / itinerant: Pamplona / *ART MIAMI*. Galeria Altair,

Dolores Sampol al seu taller (Palma, maig 2006) foto de Joan

DOLORES SAMPOL va néixer a Palma l'any 1954. Formada artísticament a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona (1970-1975); entre 1976 i 1986, es va dedicar, sobretot, a la conservació i restauració de pintura

(EUA) / *Taller 6a*. Centre de Cultura «Sa Nostra», Palma / I Festival Internacional de Poesia a la Mediterrània, Teatre Principal, Palma 2001 *Taller 6a*. Ca'n Gelabert, Binissalem / *Diàlegs entre Illes*. 7ª Bial de La Habana 2000, Cuba, itinerant Camagüey, Cuba / *Art solidari amb IRES*. Casa Elizalde, Barcelona 2002 *Fet a Mallorca*. Galeria Bennàssar, Madrid / *Colec. Manuel Saez*. Círculo de Bellas Artes de Madrid / *Homenatge a XAM*. «Diario de Mallorca». Palma / *ARCO*. Galeria Altair, Madrid / *Edicions 6a Obra Gràfica*. Galeria Ca'n Marimón. Ca'n Picafort / *20 autores en pequeño formato y múltiples*. Galeria Ederti, Bilbao / *STAMPA*, Galeria Bennàssar, Madrid 2003 *Urrutikoetxea y sus amigos*. Galeria Ederti, Bilbao / *Galicia-Pus mai més*, AAVIB, Casal Balaguer, Palma / *Per man per Galicia*. Itinerant illes Balears i Galicia / Galeria Ederti, Bilbao / *30º Aniversario*, Galeria Ferran Cano, Palma / *ESTAMPA*, Galeria Bennàssar, Madrid / *Tondo*. 15º Aniversario Galeria Bennàssar. Madrid 2004 *De Arte Contemporáneo*, Galeria Quàssars, Madrid / *Médicos del Mundo*, Portals. / *Homenaje a George Sand, Festival Chopin*. Valldemossa / *Cultura, terra i vi*. Bodegas J. Mesquida, Porreres / *Pequeño formato, pintura y escultura*, Galeria Ederti, Bilbao / *10 anys de tallers d'obra gràfica*. Fundació Pilar i Joan Miró / Casal Solleric. Ajt. de Palma 2005 *Artistes per l'Amazonia*. Casal Balaguer. Ajuntament de Palma / *Artistes contemporanis per a George Sand*. La Misericòrdia, Consell de Mallorca, Palma, itinerant / Galeria Bennàssar, Madrid / *Corazón de palmera*, Skura, Son Moragues, Valldemossa / Galeria Ederti, Bilbao / *6a Obra Gràfica*, Palma.

Dolores Sampol
(treball en procés)

Propera exposició a la
Galeria Joanna Kunstmann
de Palma, c / St. Feliu, 18
(del 14 desembre 2006
fins el 28 febrer 2007)

ISBN 84-1697730-5

S'Esclop
Quadern cultural

Àngel Baldovino